Массе а мехкий пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

Газет арадувл 1923 шера денз ● ШОАТТА, 15 июль, 1978 шу. ● № 84 (5904). ● Мах 2 кап.

Ремонтникий дош чIоагIа да

«Грознефть» объединене буровой оборудованена ремонти комплектацин ёча база коллективо толамцо кхоачашду укх шера тIанийца социалистически декхараш.

ДIабахача ялх бетта вежарашха болча Гуржий мехнен вай республикан бурувдеттараштен мехкдаьтта доахараштен 738 эзар сома тайп-тайпара оборудовани дIаяхьийтай цу база коллективо. Из хул планагIа лаьрхIачул 30 эзар сом дукхагIа.

Социалистически яхье хьалхле лелаеш я А. К. Штокмана кулгалду цех. Потребителашта дIаяхьийтача оборудованехи металлоконструкцехи дукхагIъяр цу цехо кийчъяь я.

ХIара денна заданеш 130 — 140 процент кхоачаш а еш, къахьегаш ба токараш Агиев Мухьмад, Ткачев Сергей, строгальщица Екитова Раиса; коммуниста Красотенко Анатоле кулгалду котельщикий бригада, иштта кхыбараш. Шоай опыт къоначарна камаьрша дIалуш ба уж.

А. ТИЩЕНКО.

Деррига низаш — КПСС ЦК июльски Пленума решенеш кхоачашъяра!

ЮРТА — ШЕФСКИ НОВКЪОСТАЛ

Республика юрта боахама къахьегамхошта хьатIаьттай эггара бехктокхамегIен халагIен йола ха. ИттлагIча пятилетка кхоалагIча шера дика хьийкъа хьахнинна ялат лоацадча ханен ца дойташи чуэцара, хьайбашта шортта кхоачам хургболаш доакъар Iалашдара оарцагIбаьннаб уж. Юрта боахама къахьегамхошка пачхаьалкхен плани тIанийца социалистически декхараш толамца кхоачаши тIехкхоачаши дайтара царна доккха новкъостал ду Нохч-ГIалгIай республикерча городашкарча промышленни предприятей, гIишлошъеча, транспорта, кхыча организацей къахьегамхоша. Ка бола ялат, сом, баьцадаараш чуэцача, доакъар кийчдеча дизза дакъа лацара хьаьдда дола социалистически декхараш тIанийцад цар.

КПСС ЦК июльски Пленуме ше доклад еш КПСС ЦК Генеральни секретара, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатела новкъоста Л. И. Брежнева белгалдаьккхар юрта боахама шефски новкъостал делга Iалаьмате боккхача лоархIаме гIулакх хилар: «Дика ховш да городийн промышленни центрийн оагIонгахьара юрта дола шефски новкъостал мел лоархIам болаш да. ТIеххьарча шерий практико дуккха маьхе формаш еннай цу балхацара. Аз дувцар да, теплични комбинаташ, хьайбаш леладу фермаш, доакъарий цехаш, наха чубахен культурно-бытовойн объекташ хьалъечен проектировани ечен деш дола новкъостал. Цхьайолча предприятеша кийчъю юрта ца тоъаш йола машинаш, механизаторий кадраш. Боккха болх бу кхашкарчен фермашкарчен къахьегамхошта культурни гIулакх делга тоадеча, иштта кх. дI». Цу кIоарга маIан долча дешаша боккха бехктокхам тIабожабу городий къахьегамхошта колхозашкен совхозашкен къахьегаш болча ахархошта ма-могга дукхагIа новкъостал дара. Дика хьийкъа хьахнина ка бола ялат, баьцадаараш, сом, кхыйола юртбоахама культураш ханнахьен ца йойташи чуэцар вIаштIехьдоаккхилга дIадех. Из дика кхета а деш, юрта боахама деш дола шефски новкъостал тIа-тIа тоадара хадданза тIахьожам лоаттабу парте горкомаша, райкомаша, юкхъанцарча партийни организацеша. Оттаьча планагIа юрташка де деза балхаш чакхдахара цар оарцагIа боах городий къахьегамхой.

Республикерча колхозаштен совхозаштен шефски новкъостал дар раьза болаш тIанийцар городий къахьегамхоша. Цхьа предприяти е организаци яц цу балха юкъе дакъа ца лоацаш. Масала, хьаэцаргья вай город Грознера Ленински район. Укхазарча къахьегамхоша социалистически декхараш тIанийцар Грозненски Ачхой-Мартановски районашкарча боахамашка юртбоахама техникана ремонт еш, запасни оатхалаш хьаеш, кхыдола балхаш деш 120 эзар сома маьха балхаш чакхдаха. Уж декхараш оттаьча графикагIа районерча предприятеша, организацеша кхоачашдеш да. Колхозашкен совхозашкен оасар деча дакъа лоацаш хинав районера пхи бIаь гаргга саг. Ах шера юртбоахама техникана ремонт еча, механизмаш, оборудовани, запасни оатхалаш кийчъеча района къахьегамхоша 60 эзар гаргга сома маьха балхаш даьд. ХIанз цар Грозненски районерча «ЦхьоалагIча мая» цIерагIча колхозе хьалъяь йоаккхаш латт 15 эзар сома маьха балхаш де деза электропередача лине, подстанци. Укх деношка ка бола ялат чуэцаш латтача колхозашкен совхозашкен районера хьожаваьв 87 механизатор, царех 60 комбайнер а волаш, 25 слесарь-сварщик. Шоашта тIаьнлла декхар дизза кхоачашдара хьинар кхо ца деш къахьегаш ба уж боахамашка.

Юрта боахама шефски новкъостал делга къаьстта дика вIаштIехьдаьккхад «Грознефть» объединене Старопромысловски технологически транспорта управлене, ГI. Ахриева цIерагIча Назрановски «Электроинструмент», «Красный молот», «Промавтоматика» НПО опытни, «Электроприбор», мехкдаьтта чакхдоахача заводий, СССР 50 шу дизара цIерагIча хнизавода, кхы дуккхача предприятей, организацей коллективаша. Старопромысловски технологически транспорта управленерча 60 — 80 саго, масала, шозза баха кийчйир 30 тонн совгIа йол. Цу управленера силос йоллача цхьа бульдозери ялат чуэцача хьожаяь хIаране чу ихниха тонн чуйодаш йола ткъо автомашини я. ДIадахача шерашка санна дика болх беш ба механизатораш Земляной Николай, Подопричало Алексей, кхы дуккхабараш а.

Назрановски районерча совхозашта иштта дика шефски новкъостал ду «Электроинструмент» завода болхлоша. Заводе болх беш бола механизаторийн шоферийн профессех вола ткъо саг ялат чуэцача вахав. 30 болхло районерча совхозашта эша оатхалаш, оснастка кийчъеш ва заводе. Цар «Экажевский» совхоза чIоагIа эшаш йола 4 станок кийчъяьй. Завода болхлоша 15 гектар шекара свеклана оасар даьд, кхыдола балхаш даьд.

Цхьабакъда, городий къахьегамхоша юрта шефски новкъостал деча цхьадола кхоачамбоацараш нийслу. Оттаьча графикагIа шефски новкъостал дара хьожае мел еза техника, нах дIахьожа ца беш моттигаш нийслу. Боахамий бехкагIа дIахьожаьча транспортах, техниках биза пайда ца эцаш а моттигаш нийслу. Уж гIулакхаш шефски гIо дара болча балха чIоагIа Iаткъаш да. ВIаши дага а боалаш уж кхоачамбоацараш ца нийсдалийта, тIа-тIа шефски новкъостал дара болх тоабе хьажа декхарийла ба боахамий, предприятейн, организацейн кулгалхой, общественни организацеш.

Шу доладуча хана шоаш шефал деча колхоза е совхоза новкъостал дара дола балхаш белгалдаьхад хIара предприяте, организаце коллективо. Уж толамца кхоачашдара довкхий декхараш тIа а ийца, хоадамбеллаш йола графикаш оттаяй. Уж балхаш миштта чакхдоах хьожаш хадданза тIахьожам а лоаттабеш, боахамашта шоашкара малагIа новкъостал эш хьежа декхарийла я партийни профсоюзни организацеш. Хьуакъам ханнахьен ца бойташи чуберзабар массане юкъара декхар хилар дIахайта а цу гIулакха къахьегамхой оарцагIа баха а беза цар.

Юрта боахама шефски новкъостал деча доахача къахьегама теламий хан-ханцахьа итогаш а еш, из болх тIа-тIа тоабара даькъе шоаш лоаттабеш бола тIахьожам лаьгIбалийта йиш яц парте горкомашен райкомашен. Ялат, сом, баьцадаараш ханнахьа чудерзадеча дизза дакъа лацар — городий къахьегамхой сийлен декхар да.

ШЕРРА ДАЬРЖАД БАЛХАШ

Толаме дIаболабаьб кIимарс Грозненски района кхаш леладераша. Ростовски областа «Гигант» совхоза къахьегамхой болам хьал а лаьца, сихен ца дойташи ялат чуэца дага ба уж. «Рекорд оттае безам ба» яхача девизагIа денгара денга шерагIа яржаш латт механизатороашта юкъе социалистически яхь. ДIадахача шера 10 эзар центнер ялат аьрдача «Первое мая» яхача колхоза комбайнерга Абдулхажиев Рамзанага гIорташ къахьега дош деннад хIаране.

Соахка санна, укх шера а айденнача хьинарца къахьегаш хьавоагIа Р. Абдулхажиев. Ди дIадодац цо 400 центнер ялат чу ца эцаш. Цул дукха тIехьа ца бусаш къахьег ялат чуэцара нормаш 135 — 150 процент кхоачашъеча механизатораша Анашкин Юре, Абдулхажиев Салмана.

Иштта овсаре къахьег «Горячеисточненский» совхоза механизатораша а. Масала, комбайнераша Мусханов Вахас, Адмиев Адама, Салов Алексея хIара дийнахьа 14 — 16 гектара тIара горох хьекхе касарах Iоюлл, норма 5 гектар йолча. Укх бехктокхамеча хана юстара латта безам болаш вац цу совхоза комбайнер пенсионер Хумчаев Хасбулат а. Норма 20 гектар йолаш, хIара дийнахьа 30 гектара тIара мукх хьекхе касарех Iобулл цо.

Йоакхо яьй районе ялат чуэцача дакъа лоацаш болча наьха балхацара моральни материальни безам совбаккхара а. Балха нормаш тIехкхоачаш а еш социалистически яхье хьалхалаттараш белгалбоах ахчан совгIаташца, цар сийна арахец «Молнеш», боахамий усадьбашка нийо цIе байракхаш, цар тайпан цIераш дIаязъю района сийлен Улга тIа.

К. ИСАЕВ,
КПСС Грозненски райкома инструктор.

Дег тIара хьаллоац

Дега боккха тоам хулаш йийшар тха ферма къахьегамхоша дIахо йодача хана СССР юрта боахам дегIабоалабарах КПСС ЦК июльски Пленуме Л. И. Брежнева яь доклад, цу Пленумо тIанийца соцам.

Гаргарча хана хIара кхоабача Iаттагара 3000 килограмм шура йоаккхаргйолаш гIулакх вIаштIехьдаккха декхар хьалхашка оттаду партен правительстван юрта боахама къахьегамхошта. ХIара кхоабача Iаттагара иззал а цул дукхагIа а шура йоаккхалургья тха ферма къахьегамхошка укх шера. ХIана аьлча дIабахача ялх бетта яьккхар цар хIара кхоабача Iаттагара 1571 килограмм. Из я соахка цу юкъа яьккха хиппачул 143 килограмм дукхагIа. Цу гIулакхо вIаштIехьдалийтар ферма коллектива ах шера планал совгIа пачхаьалкхенга 100 тонн шура йохка.

Дег тIара хьаллоац тха ферма къахьегамхоша пачхаьалкхенга юрта боахама продукци йохкара кхаь шера план ханал хьалха кхоачашъе лархIар къоабалдеш Л. И. Брежнева Ростовски областа «Гигант» яхача ялат кхедеча совхозага яздаь письмо а. Цунна жоп луш тха ферма къахьегамхоша дош лу пачхаьалкхенга шура йохкара кхаь шера план СССР кердача Конституце шу дузача дийнахьа — 7 октябрь тIакхоачаш кхоачашъе.

И. КОЛОМЕНСКАЯ,
Шелковской района «Путь к коммунизму» колхоза шурий ферма экономист.

ЛОАЛАХОШКАРА IОМАЛЕ

Республике яьржача яхье хьинаре дакъа лоацаш сихбенна доакъар Iалашдеш ба Сунженски района колхозашкара, совхозашкара къахьегамхой. Доакъар Iалашдара балхаш цу районе миштта лел хьожаш хилар тха рейдови бригада укх деношка.

Тхо да «Путь к коммунизму» яхача колхозе. Укхаза е йоагIа йоакхо ю хьайбаш тоъамболаш тайп-тайпарча доакъарашца Iалашдара.

Доакъара лаьрхIа дIайийна 302 гектара тIа цкъа дIайийча дукхача шерашка тIаювла баьцаш, 90 гектара тIа суданка, 75 гектара тIа силоса лаьрхIа хьажкIаш, 82 гектара тIа кенаца цхьана йийна горох я цу боахаме. Цу кхашкара укх шера планагIа 1190 тонн йол, 1400 тонн хьажкIий силос, 600 тонн баьций хьоар, 2780 тонн сенаж, 3592 тонн ча, 4380 тонн концентраташ Iалашъе езаш ба колхоза болхлой. Хьалхашка латтача декхарех дика лоархIабу уж. Таханарча дийнахьа 302 гектара тIара цкъа хьекхача баьцах цар кийчъяьй 1505 тонн сенаж, Iалашъяьй 271 тонн йол, даьккхад 152 тонн баьций витаминни хьоар.

— Укх иттлагIча пятилетка кхоалагIча шера доккхий декхараш тIанийцад оаха, — яхаш дувц колхоза керттерча зоотехника Хаштыров Мухтара Башира. — Хьайбаш кхаба цхьан шеран ах шеран тоъаргдолаш доакъар Iалашде дош деннад колхозхоша. ХIаьта лаьрхIар кхоачашдара низ а кхобергбац. ХIанз суданка хьакха кийчлуш ба тха механизатораш. ТIатеIIа болх беш я «АВМ-0,4» яха доакъар кийчду агрегаташ а.

Доакъар Iалашдара колхоза правлене соцамагIа бIарчча комплекс вIашагIъеллай укхаза. Цунна юкъейоагIаш я йол, сенаж, силос, баьций витаминни хьоар кийчду звенош. Цу комплекса керттера декхар да лоаццача ханеи технологи кхоачашъеши дика доакъар Iалашделга.

— Дика хиннай тха укх шера баьцаш. Йоачаша новкъостал даьд тхона, — йоах доакъар Iалашдара вIашагIъеллача комплекса начальника Курсаев Махьмуда. — ХIара гектаро 4 тонн гаргга йол лу. Оаха лаьрхIачох ши эзар тоннал кIезигагIа йоацаш йол Iалашъе карагIдаргда укх аьхки. ХIанз цхьа минута ха зехьа ца йоаеш болх беш да тхо. Йоачан йолча хана механизатораша шоай техника тоаю, цунна эша профилактика ю.

Буц дIайийнача кхай йисте гIолла йоагIаш латт Е-301 яха комбайн тIехьа а йолаш Шереметьев Сергея трактор. Сиха хьалъюз комбайно мошача доакъарца Заурбеков

РЕЙД

Ахьмада машина. Цун когаметта хьаотт кхыяр. Сихен дикен болх бу аьла аргIаш деш болча болхлоша Чаниев Хьамида, Тушаев Заурбека, ЕвлоевгIар Ахьмадеи Джабраилеи. Ферма юххе аьла аргIа дотташ ба уж.

Дика вIаштIехьдаьккхад укхаза балхацара наьха моральни а материальни а безам совбаккхара гIулакх. «Молнеш» тIа бувц доакъар Iалашдеча дика къахьега болхлой, цар сийна бригаде а, центральни усадьбе а нийю цIе байрах.

Дика болх беш хьабоагIа Ленина цIерагIча колхозера доакъар Iалашдераш а. Духхьал дIадахача шера цу колхозо шоай кассе дIачуделар 7,5 бIаь сом ахча, кхыча колхозашка доакъар дехка. Цул совгIа кхы а 250 тонн йол а йисар цу боахаме соахка Iалашъяь хинначох. ХIанзлехьа цар кийчъяьй 150 тонн йол, планагIа йоацщаше а Iалашъяьй 850 тонн сенаж а.

Цу тайпара, гуш да цу колхозий правленеша а партийни организацеша а доакъар Iалашдара гIулакх дика оттадаьлга.

Цхьабакъда массанахьа иштта лелац гIулакх.

Тхо да XX партсъезда цIерагIча колхозе. ДIабахача бетта планагIа уж кийчъе езаш бар 1000 тонн йол, 3575 тонн сенаж, 600 тонн баьций витаминни хьоар. Таханарча дийнахьа цар кийчдаьр 568 тонн сенаж, 124 тонн баьций витаминни хьоар мара дац. Пол цхьа грамм яц кийчъяь. Цунца цхьана низболаш дика хьатIаьнна баьцаш йовш латт чу а ца эцаш.

Колхоза председателах Кириллов Анатолий Ивановичах, керттерча агрономах Левашов Андрей Яковлевичах тхо кхиийттар Дзыгин Иван Павловича кулгалдеча № 1 йолча бригаде.

Фу бахьан долаш тIехьадус шо доакъар Iалашдара укх шерара планаш кхоачашъе? — хьаьттача:

— Оаха хIанз а лерттIа болабаьбац из болх. Тхо доаггIача тайпара, шерра балхаш доаржадаь доакъар кийчде доладелча хьадоагIаргда шо. ТIаккха дувцаргда вай къамаьл, — жоп делар цар.

— Ай, КПСС Нохч-ГIалгIай обкомо а, Сунженски райкомо а райисполкомо а цу гIулакха арабаьккха лаьрхIа соцам ма-бий? Доакъар Iалашдара месячник кхайка а ма-яьйий. Из хаций шоана? — хетт оаха.

— Хов тхона из, цхьабакъда, цу гIулакха оаха таханарча дийнахьа хIама-м даьдац, — аьнна, шоай машина тIа а хайша дIабахар уж.

Соахка кхоачам боллаш доакъар Iалаш ца дар бахьан долаш из кхыча боахамашкара ний а деш хьайбаш халла Iангара даьхар цу боахаме. Из гIулакх диценнад мотт тхона колхоза кулгалхошта. Дищенначоа тара-м да.

Кхы а вогIа деце дикагIа дац цу района «Красная Армия» яхача колхозера доакъар Iалашделга. ДIабахача бетта планагIа 1500 тонн йол кийчъе езача 15 тонн мара Iалашъяьяц, баьца хьоар 300 тонн дезача 60 тонн мара кийчдаьдац.

Лоацца аьлча, доакъар Iалашдара гIулакх хIаночул тIехьагIа сихха тоа ца дой бIаьстан юххье «сагIа дехаш» Iаьдала зе деш лела безаргба XX партсъезда цIерагIча, «Красная Армия» яхача колхозий кулгалхой. Царна дикагIа дар лоалахошкара Iомабелча.

«Сердало» газета рейдови бригада: А. АУШЕВ, Сунженски района юрта боахама управлене керттера зоотехник, М. МАЗИЕВ, «Грозненский рабочий» газета соб. корр., А. САГОВ, тха соб. корр.

Торонаш шортта я

Толаме чакхдаьккхад хьалхара ах шу Урус-Мартановски района «Красноармейский» совхоза хьайбаш леладераша. Планал совгIа 65 тонн а долаш, хIанзле пачхаьалкхенна дIаденнад 385 тонн дулх. Чуоттадаь кхоабаш 1800 бежани 19 эзар хьакхен я.

ХIанз бутт гаргга ха я лоаман даьгIенашка 1478 бежан дIадига. Укх деношка цига хьалдугаргда дисараш а. ДикагIйолча даьгIенашка доажа а деш хьайбашта лерттIа Iунал ду йоккха опыт йолча бежа Iуша Магамадов Зелимханеи Исмаилов Махьмудеи. Дийнахьен буси хIара бежана 500 грамм дулх тIакхет, план 450 грамм йолча. ХIаьта пачхаьалкхенна дIалуча бежана дозал 350 килограммага кхоач, план 300 килограмм йолча.

Зоотехнически бокъонаша дIадеххача тайпара леладу екотникаша хьакхарч а. Ах шера планагIа 6200 хурск хила езача фермерча хьакхарчаша яьй 8468 хурск. Уж толамаш доахача доккха дакъа юкъедихьад хьакхарч лелаераша Къахьегама ЦIеча Байракха ордена кавалера Подлесная Аннас. «Знак Почета» орден лелаеча Кречетова Лидияс, Сараева Антониннас, Городова Лидияс. Цар Iунал деча хIара хьакхо юкъера лаьрхIача 9 хурск яьй, планагIа 8 йоагIача.

Цар санна айденнача хьинарца къахьег хьакхарч лелаераша Асхабова Миласи Белева Ольгаси.

Укх деношка СССР юрта боахам дIахо дегIабоалабара хьакъехьа КПСС ЦК Генеральни секретара новкъоста Л. И. Брежнева Пленуме яьча доклада жоп луш, махулла хьайбай продукци дукхагIа хургйолаш, кхы а овсарегIа къахьега дош деннад «Красноармейский» совхоза коллективо.

— Пятилетка кхаь шера пачхаьалкхенга дохка деза дулх Конституце шу дузача денга кхоачашде лерхI оаха, — йоах совхоза директора Исламов Рамзана.

Коллективага шортта торонаш я из декхар кхоачашде.

М. ЦУРОВ.

Сурташа а дувц

КРАСНОДАРСКИ КРАЙ. Ка баьккха тоаденна латт кубански аренашка ялата кхаш.

Укх шера чуэца деза ялат дукха да — 1800 эзар гектар. Из чуэца араьннай 16 эзар комбайн, 60 эзар трактор, 20 эзар гаргга тIехьатувса тележкаш, 11 эзар совгIа жаткаш, 50 эзар гаргга автомашина. Царна гIулакх деш да 150 эзар саг юкъе воагIаш дола механизаторий эскар.

Дуккхача тайпара кхашкара балхаш дIадолададьраш ба жаткай машинисташ, лафетникаш. Уж ба эггара хьалха ялата кхашка болх дIаболабаьраш.

Уборочно - транспортни комплексаши отрядаши вIашагIйохкара опыт Кубане массе а моттигашка дIаьржай. Укх шера уж я 1260-нега кхоачаш. Кубански ялат леладераша иттлагIча пятилетка кхоалагIча шера пачхаьалкхенга дохкаргда 4300 эзар тонн ялат, цу даькъе 2 миллион тонн чIоагIен мах болен кIа а долаш.

Тимашевски района «Искра» яхача колхозе гурахьа дIадийна ялат 5 эзар гектара тIа да. Эггара хьалха мукх хьакха болабеннаб укхаза механизатораш.

Укх шера колхозхоша пачхаьалкхенга дохкаргда 16 эзар тонн ялат.

СУРТА ТIА: № 1 йолча уборочно - транспортни отряда механизатораш мукх хьокхаш ба.

Е. ШУЛЕПОВА сурт.
ТАСС фотохроника.

УКРАИНСКИ ССР. Мехка дуккхача районашка ший продукци дIаухийт КПСС XXII съезда цIерагIча химически хьаьсан Черкасски заводо. Къаьстта теркам тIабохийт СибарегIени ГаьнаргIа Малхбоалени яйгача промышленноста предприятей заказашта.

СУРТА ТIА: Красноярски краерча предприятешта химически хьоаса дIабохьийташ латт.

И. ВОЛЧКОВА сурт.
ТАСС фотохроника.

ЛЕРХӀАЧУНГА–ЦХЬАН МУГӀАРЕ

1978 ШЕРА ХЬАЛХАРЧА АХ ШЕРА КЪИЛБАСЕДА КАВКАЗА ВЕЖАРАШХА ЙОЛЧА АВТОНОМНИ РЕСПУБЛИКАШТА ЮКЪЕ ЯЬРЖАЧА СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ ЯХЬА ИТОГАШ ЯЬЙ

ИттлагӀча пятилетка хьалхара ах пятилетка чӀоагӀа къахьегама а политически а хьинар айденна чанхъяьккхар Къилбаседа-Кавказа вежарашха йолча автономни республикай къахьегамхоша.

Хьалхашка латта Ӏалаьмате доккхий декхараш кхоачашдара хьинаре къахьег заводий, фабрикий, гӀишлошъеча колхозий, совхозий, транспортни организацей, кхыча предприятей коллективаша.

Хьалхарча ах пятилеткагӀа хьинар кхо ца деш къа а хьегаш дахьача къахьегама толамий итогаша хьахьокх вежарашха йолча республикаша экономикей культурей дегӀайоалаяра цхьаькха цхьа лоархӀамс гӀа дӀахьалхашкахьа баьккха хилар.

ДӀадахача шин шерей ах шерей духхьала планаш кхоачашъяь ца Ӏеш, промышленносте, юрта боахаме, торговле, бытовой гӀулакхаш деча, халкъа боахама кхыча доакъошка тӀехкхоачашъяьй еррига керттера заданеш.

Социалистически яхье яьннача республикай промышленни предприятей коллективаша ханал хьалха кхоачашъяьй продукци маьхала яккхарей дукхагӀйола изделеш арахецарей шин шерей ах шерей план.

ИттлагӀча пятилетка шин шерей ах шерей планагӀа лаьрхӀачул совгӀа Нохч-ГӀалгӀайчен промышленноста болхлоша мехка дӀаеннай 50 миллион тaргга сома маьха продукци, планал совгӀа дикка дукхагӀа продукци арахийцай лоалахарча республикай промышленни предприятеша.

Хьабенача къахьегама наькъа анализ а еш, яхье яьннача республикай къахьегамхоша дӀахо а арахеца продукци дикагӀа хилийтара, производства эффективность, берригача балха дикал лакхъяра тӀадерзадаь балхаш чакхдоах.

Социалистически яхье яьннача республикай къахьегамхоша шоай балха дикагӀйола опыт дӀа-юха лу, шоайла вошалла дола новкъостал ду, цо торо хулийт пачхьалкхен планаши тӀайнца социалистически декхараши дикагӀа кхоачашде.

Дикка тоаденнад гӀишлош хьалъечара гӀулакхаш а.

ПРОМЫШЛЕННОСТЬ

1978 шера хьалхарча ах шера яхье яьннача республикай промышленни предприятей коллективаша дикка тӀехкхоачашъяьй продукци маьхала яккхарей изделей дукхагӀдола тайпаш арахецарей-пачхьалкхен план.

Къилбаседа-Кавказа промышленни предприятей коллективашкара планагӀа лаьрхӀачул совгӀа мехкага дӀакхаьчай итташ миллионаш сомий маьха тайп-тайпара продукци. Изделей керттера тайпаш хьадара хьалхарча ах шера задани а иштта тӀехкхоачашъяьй.

Дагестански АССР-гара дӀаиккхача, еррига республикашка соахка ялх бетта арахийцачул дукхагӀа продукци арахийцай укх шера цу юкъа.

Республикай промышленноста керттерча доакъой — электрически, металлургически, мехкдаьтта доахача, мехкдаьттахимически, машинашъеча, кхыча коллективаша хьинаре къахьийгад.

Нохч-ГӀалгӀайчен мехкдаьттахоша 1978 шера хьалхарча ах шера планал совгӀа даьккхад 29 эзар тонн «Ӏаьржа дошув», шера тӀайнцача декхарех планал совгӀа даккха лаьрхӀа хиннача мехкдаьттах аханел дукхагӀа да из.

Производства эффективность лакхъяра болча керттерча хьокхама къахьегама овсарле лакхъяра планаш тӀехкхоачашъяьй еррига республикаша.

Керда техникей дикагӀйола технологии производствана юкъейоалаярах, еррига республикашкарча производственни низалех ма-могга дикагӀа пайда ийбарах, Дагестански АССР-гара дӀаиккхача еррига республикашка соахкарчул лакхъеннай къахьегама овсарле.

Заводашка, фабрикашка, массанахьа а шерра баьржаб тӀехьабусараш боацаш бе болх яха ростовчаний болам.

Цу даькъе дика къахьегама толамаш даьхад Къилбаседа-ХӀирий, Дагестански АССР-а промышленноста болхлоша, цига массане а кхоачашъяьй ах шера план. Нохч-ГӀалгӀайчен республике ах шера план кхоачашъяьяц; «Грознефтеоргсинтез» производственни объединене, Грозненски кога гӀирс беча фабрика, Автоспецоборудование» яхача опытно-экспериментальни завода коллективаша.

Минске ше къамаьл деш новкъоста Л. И. Брежнева белгалдаьккхар планагӀа лаьрхӀача бесса дерригача хьокхамий заданеш кхоачашъянза яргӀоацилга.

Планови хьокхамаш «керттердараши» «лоадамбоацараш» да яхаш уж декъа а декъаш, «керттерчар» план кхоачашъе гӀертилгей лоадам боацаш» да аьнна хеташ тесса леладелгей ла мегаргдолаш гӀулакх дац.

Потребителашта продукци лоаттаелга хӀанз а тӀехьа чӀоагӀденна дола закон а хинна дӀаэтта дац. Цхьаболча боахамий кулгалхоша керттерчарсх лоархӀ маьхага диллача продукци арахецара план кхоачашъяр, цхьан изделешта мегтел шоллагӀъяраш дӀаяхьийтар нийса лоархӀ цар.

Иштта болх беш йола предприятеш яхье яьннача массе а йолча республикашка йолаш я.

ЛОАЛАХАРЧА РЕСПУБЛИКАЙ ПРОМЫШЛЕННОСТО 1978 ШЕРА ХЬАЛХАРЧА АХ ШЕРА ПЛАН КХОАЧАШЪЯРАХ ДОЛА ХОАМАШ (проценташтца).

	Нохч-ГӀалгӀ. АССР	Къилбаседа-ХӀирий АССР	Черсий-Балкхарой АССР	Дагестански АССР
Продукци маьхала яккхара план кхоачашъяр	101,2	101,9	102,7	102,9
1977 ш. хьалхарча ах шераца нийсдича продукци маьхала яккхара боарам лакхбеннаб.	102,0	104,9	101,4	99,2
Къахьегама овсарле лакхъяра план кхоачашъяьй	100,5	102,4	101,4	101,6
1977 ш. хьалхарча ах шера хинначунца нийсдича къахьегама овсарле лакхъеннай	101,2	104,7	102,1	96,3
Еррига промышленни предприятеш	126	140	115	184
Царех 1978 шера хьалхарча ах шера продукци маьхала яккхара план кхоачашъяьяц	3	—	1	—

КАПИТАЛЬНИ ГӀИШЛОШЪЯР

1978 шера хьалхарча ах шера хьинар айденна къахьийгад Нохч-ГӀалгӀайчен гӀишлонхоша а.

Юкъарча капитальни вложеней боарама ах шера план республике гӀолла 109 процент кхоачашъяьй, дӀадахача шера цу юкъа хинначул 20 процент дегӀадоаладаьд капитальни вложенеех пайда эцилга. ГӀишлон-монтажни балхаш дара план 100,9 процент кхоачаш а еш, соахкарчул итт процент дукхагӀа даьд уж балхаш укх шера цу юкъа.

Подрядни организацеша ах шера план шоай низаца кхоачашъяьй 104 процент.

Къилбаседа - ХӀирий АССР-гара дӀаиккхача, капитальни вложеней юкъарча боарамагӀа пайда эцара 1978 шера хьалхарча ах шера планагӀа лоархӀаьй еррига республикаш.

Ерригача республикашка гӀолла укх шера пачхьалкхен капитальни вложеней юкъара боарам соахка хьалхарча ах шера хинначул лакхбеннаб.

Цунца цхьана гӀишлошхьалъеча хьалха санна цӀенхашттара кхоачамбоацараш нийслу, дукха я хьалъяьйланза йола гӀишлош, объекташ эксплуатаци дӀаялара ха тулийташ а моттигаш а нийслу, массе а хана а хилац кхоачашдеш дола балхаш дика.

Подрядни гӀишлошъеча организацешка мела лел бригадий хозрасчета метод юкъейоалаелга.

Вай республике гӀишлошъеча еррига бригадий пхе даькъагӀа духхьала цхьа дакъа мара дац цу методагӀа къахьегаш.

Дукхача гӀишлошъеча организацеша Ӏалашдац гӀишлош хьалъеча дӀадодар лохделга, гӀишлош хьалъеча моттигаш нийслу гӀишлон машинаш, оборудовани болх ца беш сеца латташ, гӀишлон материалаш зехьа йоаеш, из бахьан долаш кхоачашдеш дола гӀишлон балхаш эсала а долаш уж юха де дезаш хул, цар массане а гӀишлош хьалъечара эффективность лохъю.

ГӀишлонхой керттерча декхарех цаӀ да шера керте хан - ханнахьа объекташ эксплуатаце дӀателилга, хьалхарча даькъе наха чубахара дола цӀенош а телаш, иштта вай мехкарча цӀи хезача гӀишлонхой опыт шоай балха юкъейоалаелга.

ЛОАЛАХАРЧА РЕСПУБЛИКАША КАПИТАЛЬНИ ГӀИШЛОШ ХЬАЛЪЯРА 1978 ШЕРА ХЬАЛХАРЧА АХ ШЕРА ПЛАН КХОАЧАШЪЯР. (проценташтца).

	Нохч-ГӀалгӀ. АССР	Къилбаседа-ХӀирий АССР	Черсий-Балкхарой АССР	Дагестански АССР
Капвложеней пачхьалкхен план кхоачашъяр	109	90	100,6	100,2
1977 шера хьалхарча ах шераца нийсдича пайда ийца пачхьалкхен капвложеней боарам	120	107	110	106
Наха чубаха цӀенош хьалдеча капвложеней план кхоачашъяр	99,2	71	89	79
1977 шера хьалхарча ах шераца нийсдича наха чубаха цӀенош хьалдеча дӀаяхийтача капитальни вложеней боарам.	111	113	91	97
Наха чубаха цӀенош эксплуатаце дӀадалара план кхоачашъяр	59	56	80	64
Подрядни организацеша шоай низаца подрядни балхаш кхоачашдара план кхоачашъяр	104	98	102	95

ЮРТА БОАХАМ

Вежарашха йолча республикай къахьегамхоша, дерригача советски халкъо санна, чӀоагӀа дегаш гӀоздаьнна тӀайнцар «СССР юрта боахам дӀахо дегӀабоалабара» хвакъехьа КПСС ЦК июльски Пленуме КПСС ЦК Генеральни секретара новкъоста Л. И. Брежнева яь доклади Пленума соцами, цар массава а раьза а волаш къоабалъю юрта боахам дӀахо дегӀабоалабара Пленумо белгалъяьккха хӀама хьакхоллара йола йокха программа.

ХӀанз бригадашка, отделенешка, фермашка шерра Ӏомадеш да уж лоархӀаме документаш, практически уж чакхдахара дола балхаш белгалдоах.

1978 шера дӀадахача ах шера юртбоахама производство дегӀакхувлара даькъе автономни республикаша кхы цхьаькха а гӀа дӀахьалхашкахьа баьккхаб, колхознии совхознии кхашка дика хьийкъа хьалкхеяьй ялата культураш, хьадоалаш латт дика хьийкъа ялати кхийола культураши.

Юрташкара механизатораш гурахьа бийна мукхи кӀан чуэца болабеннаб массанахьа а.

Укх шера ялат чуэцачара белгало я хьинар айденна къахьегар, ипатовски методагӀа — ялат чуэцара-транспортни агрегаташ вӀашагӀйохкарах шерра пайда эцар.

Нохч - ГӀалгӀайчен юрта боахама къахьегамхоша 7 июлага кхоачаш хьекхай 28 эзар гектара тӀара ялата культураш, духхьашха хьакха а хьокхаш аьрдача ялато хьахьокх кхашка дика хьийкъа ялат хьалкхедаьлга, дукхача боахамаша хӀара гектара тӀара чуэц 30 центнер а кхы дукхагӀа а ялат.

Хоадамболлаш дола толамаш даьхад хьайбай боахам дегӀабоалабеча а. дукхагӀа хиннад доахан, лакхъеннай продуктивность, Нохч - ГӀалгӀайчен колхозашкей совхозашкей 1977 шера хьалхарча ах шера даьккхачул 8 процент дукхагӀа даьккхад дулх.

Еррига йоаккхаш йола шура а тӀакхийттай, еррига республикашка хӀара кхоабача Ӏаттагара йоаккхаш йола шура а тӀакхийттай, хьалха санна эггара дукхагӀа шура йоаккх Къилбаседа - ХӀирий боахамашкарча доахангара.

ИттлагӀча пятилетка кхоалагӀча шера пачхьалкхенга дукхагӀа доахан, коа тӀара оалхазараш, шура, фуаш дохкара доккхий декхараш тӀайнцад яхье яьннача республикай хьайбаш леладераша, хӀаьта цар шоай низаш тӀа а дерзадаьд планаши тӀайнца социалистически декхараши кхоачаши тӀехкхоачаши дара.

Хьайбай массе а тайпа продукташ лаьрхӀача, уж йохкара юкъарча боарама план кхы тӀаенна задани а тӀехьа кхоачашъяьй Нохч-ГӀалгӀай, Къилбаседа - ХӀирий, Дагестански АССР хьайбаш леладераша.

Дагестански АССР-гара дӀаиккхача еррига республикашка дикка дукхагӀа доахан дехкад 1977 шера хьалхарча ах шерарчул. Фуаш дохкара даькъе эггара дикагӀа толамаш даьхад Черсий-Балкхарой АССР юрта боахама къахьегамхоша.

Из иштта дале а колхознии совхознии фермашка хӀанз а тӀехьа кӀезига яц йоаккхаш йола хьайбай продукци дукхагӀа хилийтара йола торонаш.

Доахан довш, дукха Ӏаьхара дусаш, хьайбай продуктивность лоха йолаш моттигаш нийслу, дукха моттигаш нийслу дулх, шура, фуаш, дахарга дӀадахийтар юха метта ца отташ.

КПСС ЦК июльски Пленума решенеш кхоачашъяра хаьдда дола балхаш белгал а доахаш республикера хьайбаш леладераш толамца кхоачашъеш ба планаши тӀайнца социалистически декхараши.

1978 ШЕРА ЦХЬОАЛАГӀЧА ИЮЛАГА КХОАЧАШ ЛОАЛАХАРЧА РЕСПУБЛИКАЙ КОЛХОЗАШКЕЙ СОВХОЗАШКЕЙ ХЬАЙБАЙ ПРОДУКЦИ ЯККХАР. (проценташтца).

	Нохч-ГӀалгӀ. АССР	Къилбаседа-ХӀирий АССР	Черсий-Балкхарой АССР	Дагестански АССР
ДӀадахача шера укх ханаца нийсдича даьккха дулх проценташтца	108	110	104	96
Еррига яьккха шура соахка укх ханаца нийсйича проценташтца	103	99,6	106	105
ХӀара кхоабачь Ӏаттагара яьккха шура — килограмм	1123	1171	1168	969
Соахка укх ханаца нийсдича гулдаь фуаш проценташтца	102	98	103	97
Колхозашкей совхозашкей яхкача хӀара котама тӀехьара хьагулдаь фуаш	65	69	77	87

1978 ШЕРА ХЬАЛХАРЧА АХ ШЕРА ХЬАЙБАЙ ПРОДУКЦИ ЙОХКАРА ПЛАН КХОАЧАШЪЯР (проценташтца).

	Нохч-ГӀалгӀ. АССР	Къилбаседа-ХӀирий АССР	Черсий-Балкхарой АССР	Дагестански АССР
1978 шера хьалхарча ах шера массе а тайпа долча боахамашка тӀаенна задани а тӀехьа дӀалаьрхӀача хьайбай продукташ йохкара план кхоачашъяр				
Доахани коа тӀара оалхазараши	103	100,9	104	121
шура	102	100,3	104	108
фуаш	105	106	95	108
шера планага диллача тха даккхар	103	89	90	78
Ехка хьайбай продукташ дӀадахача шера хьалхарча ах шераца нийсдича				
Доахани коа тӀара оалхазараши	110	110	111	92
шура	108	103	106	106
фуаш	105	92	114	102
тха	115	106	102	103

ТОРГОВЛИ

Укх шера хьалхарча ах шера торговле болхлоша чакхъяьхай оттаяь планаш толамца кхоачашъяра, торговле сеть шеръяра, гӀулакх дара культура лакхъяра, торговле дикагӀйола формаш эрга а йоахаш дегӀакхувлара тӀаерзаяь йола мероприятеш, цу даькъе карагӀдаьннараш хоадамболлаш дика а да.

Ерригача республикашкара дохкаш дола промышленнии кхачанн товараш дукхагӀа а хулийташ розничнн товарооборота хьалхарча ах шера план толамца кхоачашъяьй.

Нохч - ГӀалгӀай АССР розничнн товарооборот юкъара кхача а тӀехьа дӀалаьрхӀача 1977 шера хьалхарча ах шера хинначул 3 процент тӀакхийттай, торговн сета розничнн товарооборот — 4 процент.

1977 шера хьалхарча ах шераца нийсдича вай республика розничнн торговн сете дехка товараш 10 миллион гаргга сома маьха дукхагӀа хиннад хӀара сага дӀалаьрхӀача дехка товараш 8 сома маьха дукхагӀа хул.

Из иштта дале а торговли дегӀакхувлача халкъа боахама массе долча доакъошка санна кхоачамбоацараш да. Йолаш я пайда эцанза йола торонаш, оборота юкъе эсала кхухь моттигера ресурсаш, цхьадола промышленни товараш бахача наха ма-эшша хулийталга хӀанз а тӀехьа Ӏалашдеш дац.

ИттлагӀча пятилетка кхоалагӀча шера шоллагӀа ах шу дӀа а доладаь автономни республикай торговле болхлоша шоай низаш тӀадерзадаьд планашн тӀайнца социалистически декхараши толамца кхоачашдара.

1978 ШЕРА ХЬАЛХАРЧА АХ ШЕРА ЛОАЛАХАРЧА РЕСПУБЛИКАША РОЗНИЧНИ ТОВАРООБОРОТА ПЛАН КХОАЧАШЪЯР. (проценташтца).

	Нохч-ГӀалгӀ. АССР	Къилбаседа-ХӀирий АССР	Черсий-Балкхарой АССР	Дагестански АССР
Пачхьалкхени кооперативнии торговле розничнн товарооборота план кхоачашъяр — еррига а	100,5	101,3	101,2	100,4
цу даькъе:				
Розничнн товарооборот	100,5	101,4	101,3	100,2
Юкъарча кхачан товарооборот	99,9	100,6	100,3	102

БЫТОВОЙ ГӀУЛАКХАШДАР

ДӀадахача ах шера быта служба болхлоша шоай къахьегама низаш тӀадерзадаьдар планаши тӀайнца социалистически декхараши толамца кхоачашдара, наха гӀулакх дара культура лакхъяра.

Черсий - Балкхарой АССР-гара дӀаиккхача ерригача республикай быта служба болхлоша толамца кхоачашъяьй бытовой гӀулакхаш дара 1978 шера хьалхарча ах шера план. Дикка тӀехкхоачашъяьй пачхьалкхен план Нохч - ГӀалгӀай АССР быта служба болхлоша — ах шера план 102 процент кхоачашъяьй.

Городашка бахача наха бытови гӀулакхаш дара хьалхарча ах шера план кхоачашъяьяц Черсий - Балкхаройн Дагестанскии АССР.

1977 шера хьалхарча ах шера хинначул ерригача республикашка бахача наха даь бытови гӀулакхаш дукхагӀа хиннад, эггара дукхагӀа бытови гӀулакхаш даьд Нохч-ГӀалгӀай АССР быта служба болхлоша — 11 процент.

Белгалдаккха дезаш да Нохч - ГӀалгӀай, Черсий-Балкхарой, Дагестански АССР юрташкара быта служба сихагӀа дегӀаиха хилар городашкарчул.

Масала, дӀадахача шера хьалхарча ах шера Нохч-ГӀалгӀай АССР-е юрташка бахача наха даь бытови гӀулакхаш 14 процент дукхагӀа да укх шера хьалхарча ялх бетта даьрел, Дагестански АССР соахкарчул 10 процент дукхагӀа даьд уж гӀулакхаш.

Из иштта дале а хӀара денна наьха хьашташ кхоачашдара долча халкъа боахама цу лоархӀамерча отрасле а нийслу кхоачамбоацараш, хьалхарча даькъе цхьайола моттигаш нийслу кхоачашду бытови гӀулакхаш эсала долаш.

Быта служба болхлоша шоай керттера декхар лоархӀ иттлагӀча пятилетка планаши тӀайнца социалистически декхараши толамца кхоачашделга, наха бытови гӀулакхаш дар тоаделга, наха ду гӀулакхаш из лоархӀаме дакъа дӀахо дегӀа а кхувлаш эргадаккха деза.

ЛОАЛАХАРЧА РЕСПУБЛИКАШКА БЫТОВОЙ ГӀУЛАКХАШ ДАРА ЮКЪАРЧА БОАРАМА 1978 ШЕРА ПЛАН КХОАЧАШЪЯР (проценташтца).

	Нохч-ГӀалгӀ. АССР	Къилбаседа-ХӀирий АССР	Черсий-Балкхарой АССР	Дагестански АССР
Бытовой гӀулакхаш дара юкъарча боарама план кхоачашъяр — еррига:	102	100,8	99	100
цу даькъе:				
городашка	102	101	98	99
юрташка	101	99,2	102	100,5
1977 шера хьалхарча ах шера даьча бытовой гӀулакхашца укх шера цу юкъа даьраш нийсдича — дерригаш а:	111	107	105	108
цу даькъе:				
городашка	109	108	104	106
юрташка	114	104	107	110

* * *

Къилбаседа - Кавказа вежарашха йолча республикай къахьегамхой дог тийша ба иттлагӀча пятилетка кхоалагӀа шу хьинарерча къахьегамца белгалдоаккхаргхиларах, еррига планаши социалистически декхараши духхьала кхоачашдаь ца Ӏеш дикка тӀехкхоачашдергхиларах, социалистическии культурнии дегӀаахара наькъагӀа цхьаькха цхьа гӀа дӀахьалхашкахьа боаккхаргхиларах.

ИттлагӀча пятилетка хьалхарча кхаь шера план СССР керда Конституци тӀайнца шу дузача денга кхоачашъяра доккхий декхараш тӀа а нийца шерра яхь йоаржаьй Нохч - ГӀалгӀай химически завода дукхача болхлоша. Цу яхье хадданза хьалха я латташ, кхаь шера план графикал массехк бутт хьалхаьнна кхоачашъеш хьайоагӀа прессовщица, коммунистически къахьегама ударник Просвирнина Ирина Николаевна. Ший балха тӀа цхьаккха тайпа брак а ца нийсйолийташ хӀара сменагӀа нормаш 125—130 процент кхоачашъю цо.

СУРТА ТӀА: прессовщица И. Просвирнина.

А. ПОНОМАРЕНКО сурт.

Карабулакски химически реагентий заводерча дукхача болхлоша чӀоагӀа лоархӀаши сий деши ва технологически оборудованени ремонт еш вола слесарь Еремкин Виктор Евгеньевич. ХӀинаре къахьегаш башха-дика толамаш доахаш хиларца, эшшача хана шийн новкъосташта гӀо декийча хиларца, дог раьза а долаш шийн опыт къоначарна дӀалуш хиларца даьннад цун сий коллективе. Шийн бехкагӀа цӀаккха а балха тӀа хьовзам хилийтац цо. Технологически оборудовани даим дикача хьала тӀа хулийт Виктора.

СУРТА ТӀА: слесарь В. Еремкин.

Г. ГАПОТЧЕНКО сурт.

ХАЛКЪА РУЗКЪА ЛОРАДЕШ

Партийни организацешта, боахама кулгалхошта эггара а дикагIа новкъостал хуларех цаI да хан-ханнахьа халкъа боахама участкашта халкъа тIахьожамхой хьожаш хилари гучадаьха кхоачамбоацараш дIадоахилга Iалашдари.

Цу хьакъехьа дика болх беш хьайоагIа Назрановски района совхоза-техникумера халкъа тIахьожамхой группа. Цунна кулгалдеш ва керттера экономист-коммунист Арчаков Къурейш. Цар группана юкъевоагIа 15 саг. Царех дукхагIбараш ба коммунисташ, производства керттерча участкашка болх бераш. Цар тIахьожам лоаттабу совхоза ферма балха, хьожаш ба мишта кходу доакъар, юртбоахама техника тоаярга.

Цар балха хIанз цхьайола опыт хьаIайнай. Иштта, соахка ялат чуэца ха хьатIаотталехьа Часыгов Iаьла тохкаш хилар мишта кийчъю юртбоахама техника: комбайнаш, автомашинаш, трактораш, тракторни тележкаш, ялат дIакхухьача хана из Iо ца ахийтара йоакхо йир. Иштта, тIахьожам лоаттабарах совхоз-техникума къахьегамхоша кхычахьара новкъостал ца дехаш шоай ялх комбайнаца соахка деррига ялат чуийцар лакха дикал а йолаш.

Дика дакъа лаьцар доаханна доакъар кийчдеча хана тIахьожама группа членаша трактористаша Евлоев Ювсапа, Котиев Дауда. Уж бар йол, ча, силос дIакхухьаш. Цхьаццайолча хана моллагIа болхло цамогаш хилча е балха хьа ца веча, шоай тракторащ новкъосташка дIа а яле, техника латтаргIйоацаш болх бора цар. Цудухьа доакъар кийчдара план 125 процент кхоачашйир.

Дика гIулакхаш карагIдаьлар тIахьожамхошта дIадахача шера ялаташ чуэцача хана а. Хьинаре дакъа лаьцар хьувкъам чуберзабеча толашагIболча тIахьожамхоша механизатораша Часыгов Iаьлас, Кансыгов Мувсас, Кансыгов Мурада, Евлоев Ювсапа, Котиев Дауда, Евлоев Iаддалсалмана, Хамхоев Ювсапа.

Хала дар ялат чуэца, михо лаьтта Iодужадаьдар из. Дукха дусар лаьтта ялат шинна оагIорахьа комбайнаш ухача хана. Из хьалхе дагалаьцар комбайнераша Евлоев Ювсапа, Кансыгов Мувсас. ТIаккха цар предложеня елар цхьан оагIорахьа мара комбайнаш ухаргIйоацаш. Ялат чуэцача хана шоай комбайнаш гIончашка дIа а яле, хьожаш хулар уж ялат цIендаь чуэций. Гучадаьлар царна кхоачамбоацараш а. Комбайна харцахьа регулировка яь хилча михаца дIаухар фийгаш. Хала лехар цар из комбайн. ТIаккха кхай тIа тоайир из. Духхьал из цхьа хIама дарах кходир 600 килограмм совгIа ялат.

Ялат ца доадеш чуийца даккхийтара ахархошта массе а оагIорахьара гIо де дийзар. Халкъа тIахьожамхоша болх дика бIаьча моттигашкара ялат дукхагIа даьлар. 810 гектарах хIаране тIара юкъера лаьрхIача 20,7 центнер ка бола ялат даьлар планагIа 19,6 центнер мара йоацача. ХIаьта цо паччахьалкхенга ялат дохкара план тIехкхоачаш а яйтар. ПланагIа 5500 центнер йохка езача цар ехкар 9930 центнер.

Цхьа хIама дисац тIахьожама группана бIарга ца гуш. Юрта бахача наьха доахана совхоз - техникума зе дир 115 сома гаргга, дIадийна ялат толхадаь. Хаьхо Полонкоев Бахьаудин доал де дезаш вар, цига. ГIалат далийтар бахьан долаш цунгара хьадаьккхар из ахча, балхара дIа а воаккхаш. Цул совгIа Евлоев Исрапилагара цун доахана ялат доадаьд аьнна 145 сом ахча хьадаьккхар халкъа тIахьожамхой соцамагIа.

Техникума коа я котельни. Боарамал дукхагIа дахча кIора боагабора цига болх беча наха. Из гIулакх гуча а даьккха бетта ялх тонн кIореи, шийтта кубометр дахчен мара цар доагадергдоацаш акт оттайир.

Совхоз-техникума лаьтта болх беш «Грозэнерго» болхлоша высоковольтни лини тоаеш дIадийна ялат толхадир 11 эзар сома маьха зе а деш. Из ахча тIахьожама группа хьинарца, царгара хьадаккха аьттув баьлар.

Делкъийна хIама даарах механизаторашкара цхьацца сом доаккхар тракторни бригада столове. Цига а оттайир акт, дIахайтар бригадирага, учетчикага, поварга из харцахьа долга. ХIанз механизатораша кхаь эппазагIа дика кийчдаь хIама дуъ.

Дукха кхоачамбоацараш нийслора производственни отчеташ дIателаш йолча хана. Цхьабакъда из гIулакх а бIарга ца гуш дисанзар тIахьожамхошта. ДоагIачул совгIа дIахецаш долга гуча а даьккха духхьал цхьан март бетта 1156 сом ахча юха а кассе дIачудалийтар тIахьожама группа. Бухгалтере, автопарка, керттерча хьатта, тракторни бригада, шурийтоварни ферма кулгалхоща цу хьакъехьа къамаьл хилар тIахьожама группо лаьрххIа яь хинна совещане.

Духхьала дIадахача цхьан шера тIахьожамхоша 15 эзар сом дIачудалийтар юха совхоза-техникума кассе, бехке барашкара хьа а даьккха.

— Дика болх баьб оаха укх шера а, — яхац дувц тIахьожама группа председатела Арчакова Къурейша. — Юртбоахама техника тоаеча хана из мел дика тоаю хьожаш хадданза тIахьожам лоаттабир тха группана юкъевоагIача керттерча инженера Часыгов Бийсолта Iаьлас. Цхьа хIама дитанзар цо теркал ца деш. Цудухьа дика, ханнахьа техника тоаяь яьккхар тха механизатораша. Из бахьан долаш тха коллектив республикански сийлен Улга тIа яьккхар.

— Оаха молзаводе дIателаш йолча шурий хьоанал лоха йолаш моттигаш хулар. Доакъарга хьежар тхо. Цига хинна кхоачамбоацараш дIададьхача а шурий хьоанал дегIаянзар. Из гIулакх аз айса техкар. Молзаводе уттаеш йола хьоанал боарамал 0,1 процент кIезигагIа яр. Цу даькъе шоаш бехке болга кхетадир молзавода болхлоша. ХIанз оаха дIателаш йола шура цхьоалагIча сортагIа я.

— Шура флягашка дIачуйоттача хана цхьа дакъа лаьтта Iомехкаеш йоайора доярккаша Юнусова Яхас, Китиева Цаэша, Китиева Любас. Царца а хаьдда къамаьл хилар тха. Февраль бетта студенташ хьанйца приказ а доацаш, царна яздаь хинна дар производственни отчет оттаеча хана 240 сом ахча. Из ахча а кассе юха дIачудалийтар.

Халкъа тIахьожамхой хIанз хьожаш ба дIайийнача культураштa мел дика Iунал ду, совхоза-техникума отделенешка хьувкъам чуэцара малагIа кийчо яьй. Района а республика а газетий болхлошца, «Комсомольски прожектора» юкъе дакъа лоацаращца цхьана рейдаш ю.

Хьайбаш Iангара дахара, бIаьстии аьхкин кхашка дергдолча балхашта техника кийчъяра, 10 — 12 дийнахьа ялат чуийца даккхара, бIаьсти дIаювча культурай фу кийчдара, хьайбай продукци яккхара план кхоачашъяра дешашта хетаяь халкъа тIахьожама группа бюрос ши заседани чакхъяьккхай. Цу дешай лоархIам боккха хиларах уж дувца оттадир халкъа тIахьожамхой отчетни собране а. Ала доагIа уж цига теркам тIабахийтан хоадам боллаши дийцалга.

Халкъа тIахьожама группаи постийн членаша болхлошта алапи хьожаделга мишта латт, кхашка хьувкъаш латта ялат наьха доаханах мишта лораду, доагора-смазочни материалех пайда мишта ийбу хьажар духьа кан-ханнахьа рейдаш чакхйоах. Цига гучадаьннача кхоачамбоацарех производственни отчета тIара Iодаькхад харцахьа IотIаяздаь хинна 300 сом совгIа ахча.

ХIанз шурий-товарни ферме доахан тIера ца доалийташ лораделга, царна тамагIаш уттаделга мишта леладу хьожаш ба халкъа тIахьожама группа активисташ.

Цу группана гучадаьлар ферме дола доахан гIийла хилар, во лелайора цар учет, цхьаццайола тамагIаш тIара номераш дика гуш яц, цхьатарра йолаш моттигаш а нийслу, Iаьдала доаханца шоай дараш а леладу.

Иштта Залимханова Дагала леладеча Iаьсашта юкъе дар ший шинъ, ферме болх беш боацаше а цига бахаш нах а гучабаьлар.

Боахаме лерттIа йоакхо ярбахьан долаш паччахьалкхенга шура, дулх дохкара ах шера план кхоачашъяьй. Лакхе вай белгалдаьхача гIулакхаша хьагойт из декхар Iалашделга кхоачашдеча шоашкара пайдане гIулакхаш гойташ тIахьожамхой а хиннилга.

Ерригача участкашка халкъа тIахьожамхой бIарг кхоачаргболаш хIама даьд. Иштта пятилетка кхоалагIча шера заданеш кхоачашъяра юкъе шоашкара доагIа дакъа юкъе а кхухьаш тIахьожамхоша хьинаре кхоачашду халкъа рузкъа лорадара декхар.

А. САГОВ.
тха. соб. корр.

ДIА-ЮХА ГIУЛАКХАШ ЛЕЛАДУ ГЕОЛОГАША

Ялх шу да геологе даькъе вIаши гIулакхаш леладеш СССР-и Финляндии йола.

ХIанз дIа-юха гIулакхаш леладу керттерча пхе лостамагIа. Царна юкъе да Болтийски щита Малхбоалехьарча даькъа кристаллически ларда тIарча геологически образованешта цхьана тохкамаш дар; Болтийски щита лаьттан чкъора кIоаргален лоаттам; рудниги рудни доацеи оахкалаш лахарен Iомадарен методаш кийчъяр, лабораторни тохкамаш, иштта кхыдараш.

Советски финскии специалисташа цхьаиа тохкамаш ду халача геологически хьалашка бурув тохара дикагIйола технологии технически средствашн кийчъеча.

ТIеххьарча шерашка вай специалисташа тохкамаш даьд Финляндерча Сокли яхача районера фосфатни рудаш Iомадеш. Фински коллегашта технико - экономически новкъостал ду Сокли массив Iомаеча, хIаьта иштта мехка дукхача районий аьшка рудана дола прогнози карта оттадеча. Август бетта советски специалисташ Финлянде гIоргболаш ба фински специалисташта бурув тохара технологи тоаеча новкъостал де.

Дукха ха йоаццаш Ленинграде хилар советско - финляндски болхлой группа аргIанара заседани. Цига решени яьй 1978 шера геологе проблемаех советско-фински ши симпозиум чакхъяккхара хьакъехьа. Цхьа симпозиум Финлянде хургья, вож Советски Союзе.

КОТЛЯРОВ Николай.
(АПН).

Кхоана — металлурга Ди

СИЙЛЕНЦА НАКЪАБАЬХКАБ

Укх шера 6 бетта план завода коллективо дерригача технико-экономически хьокхамех тIеххкоачашъяьй. Заводо доахача толамашта юкъе доккха дакъа лоац литейно-прессови цеха коллективо а.

Тха цеха коллективо тIаийца социалистически декхараш толамца кхоачашдеш да. Укх шера ялх бетта цхьаккха бригада, участок йисаяц шоай производственни заданеш кхоачаш ца еш. Оаха дукха мероприятеш чакхйоах арахецаш йола продукци дикагIа хилийтара тIаерзаль. Цехе вIашагIъелла дика болх беш я производства культуранеи, арахецача продукце дикалан тIахьожам лоаттабеш йола комисси. ХIара денна планерке комиссе хоам бу участкай хьалах, тIаккха йоагIаш йола оценка оттаю.

Бетта баьча балха итогаш йича дукхагIа баллаш яьха участок совгIатаца белгалйоаккх. Бригадай, участкай балха дикала итогаш кIира цкъа ю. ДIадахача кIирагIа цкъа дIаелча юха ца яйташ йола продукци дукхагIа арахийца бригада е участок иштта белгалйоаккх преми тIатохарца. Цу дерригнех оаха пенгазета тIа язду.

Тха интернациональни коллективе барттайна къахьегаш ялх къамах нах ба. Царех ва вокхагIа вола контрольни мастер татарин Гизатулин Мубаракша, слесарь эрсе Шишалов Владимир, инженер-технолог эрмало Тер-Погосова Наталья, термокласт-автоматий наладчик гIалгIа Омархаджаев Фахрудин, иштта кхыбараш.

Тахан металлурга Денна дикача толамашца накъабаьхкаб дукха ха йоаццаш «За трудовую доблесть» яха медаль енна литейщик Ужахов Iийса, опиловщица Комурзоева Нина, наладчик Аушев Махьмадгири, штамповщицаш Аушева Ксеня, Махлоева Марем; прессовщицаш Борова Дугурхани Барахоева Марусяи.

Ужахов Iийса заводе болх бе хIаначул кхо шу хьалха вера. Цу хана денз Iийсас из чоалхане говзал ше Iомаярал совгIа кхычарна а хьийхай. Цо Iомабаьрех ва Муцольгов Йоакъап, Куртоев Хаматхан, иштта кхыбараш. Ужахова ший сменни заданеш массаза а 140 — 150 процент кхоачашъю.

Аушев Махьмадгири завода ветеран ва. Прессай эггара опытнегIа волча наладчика тIанийца социалистически декхараш кхоачашдеча доккхий толамаш дахарах дукхаза а сийлен грамоташ, ахчан совгIаташ даларца белгалваьхав. Пятилетка кхаь шера план кхоачаш а яь хIанз из къахьегаш ва 1979 шера чотагIа. Уж санна бараш тха цехе кIезига бац. Царех ба прессовщица Дахкильгова Лемка, литейщик Махлоев Мухарбек, иштта кхыбараш.

1978 шера социалистически яхь йоаржаярах долча КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК Письмоца жоп а луш производства эффективности балха дикали лакхъяра тIехьа лоаттабу къовсам чIоагIбеннаб. Производстве хьалхалаттарий сийна «Молнеш», боевой листокаш арахец. ХIаьта иштта доагIар цIенхаштта хьадех къахьегамеи производственни дисциплина телхаерашкара. Цар спискаши сурташи бIаргагургдолчча хьалъухк. Цудухьа тIеххьарча хана кIезигбеннаб дисциплина телхаераш.

Б. ТОЧИЕВ.
«Электроинструмент» завода литейно-прессови цеха начальник.

СовгIаташ кийчдаьд

«Красный молот» заводерча цехашта юкъе йоккхагIеи лоархIа мегIеи я чони болати лоаладеча, кузнечно-прессови цехий коллективаш башха-дика къахьегама толамаш доахаш накъаяьххай шоай дезача цIейна. Кхаь а цеха коллективо дикка тIеххоачашъяьй къахьегама овсарле лакхъяра задани. Болат лоаладеча цеха коллективо лоаладеьча чона хIамаш арахецара ах шера план 103 процент кхоачашъяьй. Планал совгIа кийчъяьй 90 тонн чона продукци. Валови продукци арахецара план 118,4 процент кхоачаш а еш, планал совгIа 56 эзар сома маьха тайп-тайпара продукци арахийцай.

Металлурга денна къахьегама совгIат кийчдаьд лоаладаьча болата оатхалаш арахецача № 14 йолча цеха болхлоша. Ах шера планал совгIа цар арахийцай 239 тонн товарни продукци, хIаьта заданел совгIа арахийца валови продукци 90200 сом мах болаш я.

Шоай дезача цIей сийна тIаийца хинна социалистически декхараш дикка тIеххоачашдаьд кузнечно-прессови цеха коллективо. Ах шера планагIа лаьрхIачул совгIа цо арахийцай 540 тонн штамповкаш, поковкаш; 87200 сома маьха валови продукци. Укхаза белгалдаккха дезаш да кхаь а цеха коллкетиво ара мел хеца продукци дикеи тIехдикеи мара ца хилар.

«Красный молот» завода металлургаша доаха къахьегама толамаш шергара шерга дикагIа хул. Цун керттердар да хьинар кхо ца деш болхлоша къахьегар, цехашкара болх царна керте латтача кулгалхоша кхетамца вIаштIехьбаккхар, социалистически яхьа керда формаш шерра юкъе а кхувлаш, яхьа кулгалделга цIенхаштта тоадар, керда техникеи дикагIйола технологии производствана юкъекхувлар. Ер шу долалуча хана а тIехьа сталевараш болх беш хинна пийшкаш 50—60 плавка яьчул тIехьагIа соца а яь ремонт е езаш хулар. ХIанз № 14 йолча цехерча цхьан пийшка реконструкци яьй. Цу пийшко ремонт ца еш болх бергба 5—7 эзар плавка арахеццалца йолча хана. Цо производствана шера итташ эзараш сомаш пайда бергба. Къаьнача цилиндрически пийшка метта хIанз цехе болх беш я плавильни конусни пийшк. Из къаьнарчул дикка чIоагIагIеи къахьегама овсарле лакхагIа йолаши я.

Болат лоаладеча цеха коллективо карадерзадаьд шелалга чIоагIлуш йолча смесах стержнеш хьаелга. Цо торо хулийт из продукци кийчъеча участкера къахьегама овсарле дикка лакхье, арахеца продукци дукха дукхагIа хилийта. Кокильни хьисапе кепа а етташ кийчъеча лоаладаьча болата оатхалий ассортимент а шоръе вIаштIехьдалийтад цо. Уж а кхы а балхаш дарах хIара шера цеха болхлоша ши эзар гаргга тонн дукхагIа продукци арахеца вIаштIехьдаргда. Iалаьмате кIезига механически обработка е мара а ца езаш ши бIаь совгIат тайпа йола оатхалаш кепа етт керда кийчъяьча моделех. Цеха болхлоша арахеца доладе мара ца дезаш карадерзадаьд лакхача легированни маркагаI дола болат. Вай мехкарча лоаладеча болатах хIамаш хьаеча цехашта юкъе лържача социалистически яхьа укх шера хьалхарча квартале итогаш йича дерригача хьокхамий план тIеххоачашъяь хилар хьахькхар цо. ДIахо СССР Министерствана чуйоагIача цехашта юкъе яьржача яхьа юкъе дакъа лаца бокъо а яьккхар цеха коллективо.

Болхлой къахьегам аттача баккхара, арахеца продукци дукхагIа, дикагIа, дIадодар кIезигагIа долаш хилийтара дукха балхаш ду кузнечно-прессови цеха болхлоша а. Лаьтта кийчдеча участкерча дерригача халача балхашта механизаци яьй. Укх тIеххьарча хана дукха кеода техника оттаьй цехе, реконструкци яьй нагревательни пийшкашта. Уж а кхы а балхаш чакхдахарах денгара денга дукхагIа хул цехе кийчъеш йола штамповкаши поковкаши. Иштта болх беш хиларах укх шера завода цехашта юкъе яьржача социалистически яхьа кхозза хьалхара моттиги ахчан премии хьожаяьй цеха коллективана.

Металлурга дезача цIейна башха-дика къахьегама толамаш а доахаш накъабахкарца белгалбаьнна итташ болат, чон лоаладераш, прессовщикаш, шатмповщикаш ба укхаза. Царех ба болат лоаладер, къахьегама ветеран М. В. Журавлев, ший даь никъ хьал а лаьца болот лоаладечун гIонча волаш къахьегаш вола Северенко Анатолий, къахьегама ветеранаш, Октябрьски революце орденаш лелаераш И. Ф. Войницкий, А. Н. Арбузов, къахьегама ЦIеча Байракха, «Знак Почета», къахьегама сийлен орденнй кавалераш Я. Г. Бахтер, В. А. Вербицкий, Н. Ф. Гарин, Н. Ф. Чеботаева, В. М. Наниев, кхы дукхбараш а. Шоаш кийчъю продукци дикеи тIехдикеи мара а ца хулийташ хIара сменагIа нормаш 125—130 процент кхоачашъю цар.

Б. КОСТОЕВ.

Сурта тIа: (аьрдахьара аьттехьа) болат лоаладечун гIонча А. Северенко, болат лоаладер, къахьегама ветеран М. Журавлев.

В. ЮНЦЕВИЧА сурт.

Иркутски область. Братски алюминиеви завода коллективо чIоагIа къахьег металла дикал лакхъе гIерташи йолаш йолча мощностех дикагIа пайда а эцаш из дукхагIа арахеца гIерташи. Заводе ерригача продукцех езткъеи итт процент совгIа яр паччахьалкхен дикала Знак йолаш арахец, укхаза хьалхара карадерзадаьд йоккха габариташ йола слиткаш лоалаелга. Электролиза корпусашта реконструкци е йолаяьй предприяте, цо торо хулийтаргья производстве болх беш бола нах кIезигбе а болхлой къахьегама хьалаш тоаде а.

СУРТА ТIА: дикала Знак енна йола дIаяхьийта кийчъяь продукци.

Э. БРЮХАНЕНКОИ,
А. КУЗЯРИНЕИ сурт.
ТАСС фотохроника.

Социалистически Кубера хоамаш

СОВЕТСКИ ДОТТАГIИИ НОВКЪОСТАЛЦА

Революци ялалехьа Кубе вIалла яцар минеральни удобренеш яра йола база. Мехка яр къаьнарча техникацеи технологегIеи болх беш йола, импортни полуфабрикатий ларда тIа шера ерригa а 195 эзар тонн эзь удобренеш арахецаш йола 20 эIамига предприяти.

Тахан, революце 20-гIа шу дизарга кхоачаш латтача хана, социалистически республике изэамисел удобренеш арахец шин бетта. Укх шера планагIа юрташкарча къахьегамхошта дIаяхьийта лаьрхIад 1 миллионн 227 эзари тонн удобренеш.

Халкъа Iаьдал латтача шерашка ПаргIатон гIайрен тIа шиъ йоккха азотно-туковн комбинат, эзь удобренеш арахецаш йола предприяти хьалъяьй, реконструкци яьй къаьнача заводашта.

Промышленноста из дакъа дегIадоаладеча доккха новкъостал даьд СССР. Цо технически новкъостал а деш хьалъяьй Фелтонера эзь удобренеш арахецаш йола шера 360 эзар тонн мощность йолен Нузвитасера азотнии заводаш. Советски специалисташа дакъа лоацаш хьа а йийлла тохкамаш даьд фосфатнй запасашта. Из бахьан долаш Куба импортагIа из бедал ца кхухьийташ сецай.

И. ПЕТУШКОВ,
АПН соб. корр.
Гавана.

КУБИНСКИ ЧКЪАЬРИЯ ЛУВЦАРАШ — ОКЕАНСКИ АРЕНАШКА

Укх шера кубински чкъаьрий лувцараша 200 эзар тонн чкъаьрий лувца аьнна декхараш тIанийцад. Дукха дий уж.? Уж мел дукха да хара дIаяхача ханарча цифрашца хьажа деза.

1958 шера, революци ялалехьа, доахаш хинна чкъаьрий 21,9 эзар тонн дар. 13 эзар гаргга чкъаьрий лувцараш дахчан лодкашца, царех кхоалагIа дакъа мара моторни доацаш, гIайрена дукха дIагаьна бовла йиш йолаш бацар. Цул совгIа, кемай даьех я юкъе латтача — чкъаьрие дIанийдерех тийша дар цар массане гIулакх. Чкъаьрий лувцачоа хьатIабоагIа пайда вахара халла мира тоъаш бацар. Тамаш а яц, массе оагIорахь хий а долаш улла Куба, кубинцаша шоаш оалача тайпара, «фордагахьа букъ болаш» уллар.

1962 шера мехка къахьегамхошта хьалхашка ше къамаьл деш Фидель Кастрос аьннад, чкъаьрий лувцилга дегIадоаладе деза, гIайрен йистошкара дIагаьна довла а океана чура чкъаьрий лувца а деза, цу гIулакха чкъаьрий лувцарий керда тIехье хьалкхее еза.

Тахан Кубе чкъаьрий лувцарий керда тIехье хинна Iац, цига я иштта хIанзара материально-технически база а. Республике я Латински Америке йоккхагIъярех йола чкъаьрий порт, из хьалъяьй СССР экономически новкъостал а деш, долаш да Кубана гаьнарча океана хишкара чкъаьрий лувцаш дола хIанзара итташ кемаш, креветкаши лангусташи яхара дика кийчдаь бIаьш кемаш. Социализм хьалъеча шерашка хьайийллача дешара заведенешка къаман флота лаьрхIа ерригача специальностех кадраш кийчъю. Цу школашка Iомаю чкъаьрий лувцарея навигаци говзалаш, цига дешаш я Гайана, Гвинея, НДРИ, кхыча мехкий хургболча специалистий йоккха группа.

Гавана.

И. ПЕТУШКОВ,
АПН соб. корр.

ВЛКСМ 60 шу дизарга

КОМСОМОЛА ПРЕМЕ ЛАУРЕАТ

Поезда тIара цистерна санна йолча оборудованена чухье-еш латт электросварка. Цех ювлача сердалос сийрдайоах оборудоване баьде че, хIаьта пенех дIа а детталуш, сигала бовш бола седкъа санна дов сварках дIауха сийгаш. Царна юкъе гуш ва гата костюм ювха цхьа саг. Ховш дац из маIа саг ва е кхалсаг я.

Оборудоване маьже дIахотташ ва электросварщик. Из дIахотташ воаллаш дикка ха а яьккхе, хьож из ше даьчунга. Шаьра, цхьаннахьа дукхагIеи вокхазахьа кIезигагIеи доацаш дижад аьшка ов.

Йоккхача цеха чу деш дола цхьаккха хIама, цу чу лела нах зец цо, цун ерригa уйла а теркам а тIабахаб ше хьадечоа. Иштта болх баьб цо цхьан шера, шин шера... бархI шера. Хьекхашта лел ше беча балхаца цун кулгаш.

Иштта болх беш йоаллар я лакхача — дийткъача дегIара, къона нохчий кхалсаг Умалатова Саки. Цун къахьегама говзал йоккха я. Ше ма-ярра йовз цунна электросварка. Йоккха опыт я цун. Из камаьрша дIайовзийт цо новкъосташта, къаьстта керда баьхкараштa. Дикна дукха нах Iомабаьб Саже из болх бергболаш. ХIанз цо хьехаш ва профессионально-технически училище йистеяьккха Иванов Колл. Раьза ва ший хьехамчана зIамига саг.

— Айса керда венача сага балха говзал Iомаеча хана сона хьалхашка отт сайна хьехаш хиннача башха дикача электросварщика Толмачев Иван Алексеевича суртсибат, — аьлар Саже. — Цо ший йоIа санна хьехар дора сона. Айса ма-яххара ов са хьа ца хилча, эгIазйодар со, дог эшкха йолалора. Из зувра Иван Алексеевича. «Волалуше а, цхьаккха а хиннавац йоккха говзал йолаш. ГIалаташ а дийннад. Из массане а хулаш да», — оалар. са тедора. Къахьегамца кхетам лора цо сона, айса хьакаралаьца болх безаболийтар. Цунна тара хила гIерт со могачох, из дагавох сона цхьан сага айса говзал Iомаеш хилча.

МаIача наха а массанена бе карагIдоалаш болх бац Саже бар. Хьона мишта безабеннаб ер Iайха беш бола болх, аьнна шийга хаьттача, Саже аьлар: «Цу маIача наха дулур дулургдац тхога, кхалнахага» яха уйла дег чу этта хилар сох электросварщица».

Цу дешаша а йоах Умалатова денал долаш, хьинар долаш саг я. ХIаьта цун дош цIаккха а дисадац даьсса. Ше аьннар гIулакхаца чакхдоаккх цо массаза а.

ДIадахача юбилейни шера доккхий декхараш тIанийцадар цо Сийлахь-боккхача Октября 60 шу дизара сийна. Эггара хьалхарча мутIаре йолаш чакх а яьлар. ТIехдаьнна къа дика хьегаш хиларах Умалатована ВЛКСМ ЦК «Мастер — говзанч» яха сийлен знак елар, цунна делар Ленински комсомола преме лауреата диплом а, мехкдаьттаи мехкдаьтта химеи промышленноста болхлой профсоюза ЦК Сийлен грамота а.

Укх шера Умалатова яхийта хилар кхыча мехкдаьттахоща цхьана вай Даьхен столице Москве. Цига белгалъяннача исторически моттигашка хьожаш хилар из: Ленина Мавзолее, Кремле, московски паччахьалкхен университете, кхычахьа.

Умалатова юкъе а йолаш бола мехкдаьттахой торжественно тIанийцар министра Брехов Константин Ивановича. ДIаьхденна къамаьл хилар царца министра.

— ЦIанкха а дицлургдац сона Константин Ивановича, дуккхача хана цхьана хиннача саго санна, тхоашца, массехк сагаца даь къамаьл, беззаме тIаэцар, балхах лаьцна хаттараш деш тхоашца из дагавуьлар. МутIарера саг, пийсархо санна хилар из тхоца. «Хьакимал» доаллаш вацар из. — Иштта дувц Саже министр волча ше хиларах. Новкъоста Брехова Умалатована делар цIи тIаязъяь сахьат.

ИйслагIча пятилетке доккхий къахьегама толамаш дахарах еннача, «Знак Почета» яхача ордена тIакхийтар уж совгIаташ. ХIаьта тайп-тайпара сийлен грамоташи ахчан премеши дуккхаза а еннай Умалатована, заводе сийлен Улга тIа дуккхаза а даьллад цун портрет, даим производстве хьалхалаттаращца йоах цун цIи.

БархI класс яьккхача, яхар цига балха Сажи. Школа — «Красный молот» завод — из ба цун биографе никъ.

— Мама, — йоах Саже, — цу заводе крановщица йолаш балха яр. Цо дувцар тхона, берашта, шоай цехе деш дар, ше бу болх. Наггахьа шийца со а югар цо. Аьшках ала боаха, боага седкъа санна, цох сийгаш дIаухийта нах аьшкал а чIоагIагIа хетар сона. ХIаьта мама цхьаккха хIама а ца деш ший клетка чу Iохайна ягIаш санна хетар. Ше беш бола болх хестабеш цо бувце а, дего хьатIаэцацар са. «Цхьаккха хIама а ца деш, иштта Iохайна ягIа сатем хургбац са» йоахар дего. Иштта хилар сох электросварщица. Бакъда, лечкъа сенна ду из, ца йоалаш а хилар. Тха дезал дукха бар. Ийс бер да тха даьн наьнеи, со йоккхагIа а йолаш. Дешар а дита, са балха яха йийзар. ХIаьта цхьаннахьа болх бе безаш хилча, «из къонахчал дола» болх хьанйцар са дего.

Саже бархI класс яьккхача соцадаьдац ший дешар. Балха йоллаше а деша ягIа из хIанз. Сайрийнарча школе иттлагIча классе дIачульннай. Юкъера и школа яьккха яьлча, ший специализацегIа дIахо деша дага а я.

Производственни болх баь ца Iеш, цо доккха дакъа лоац завода коллектива общественни вахара юкъе. МоллагIа а шийна де тIадожадаь гIулакх дизан ший ханнахьеи деш чакхъяьлар Умалатова комсомолка йолча хана. ХIаьта хIанз а айхха ювзаенна я къона коммунист комсомольски вахарца — тIеххьара заводской комсомольски отчетно-хоржама собране хиннача хана, берригаш раьза а болаш из хержар заводской комсомольски комитета членалла.

Ленински комсомола XVIII съезда сийна завода комсомольцашеи кагирхошеи йолаьча социалистически яхье хьалхарча мутIарашка хилар Умалатова — Ленински комсомоло КПСС Центральни Комитетага дохьийтача рапорта кIал кулг язде бокъо яьккхар.

ХIанз Умалатовас дакъа лоац Ленински комсомола кховзткъа шу дизара сийна шоай предприяте латтача яхьа юкъе — цун сийна пятилетка кхоалагIча шера задани СССР Конституци тIанийца шу дуза ди тIаккхоачаш чакхъяккха декхар тIанийцад цо из толамца кхоачаш а ду.

— Вай Конституци Iойиишача, из сайх, сай вахарах яздича санна хет, сона, — аьлар Саже. — Деша, ший говзалагIа болх бе, чуваха фусам хила, обществе йолаш йола ерригa демократически бокъонаш хила йиш я советски гражданина, яхаш цу тIа дувцар — деррига а сога кхаьча да. Дукха ха йоаццаш тха дезала — сонеи, са марай, йиIиган — елар завода гаьна йоаццаш, города юккъера башха дика квартира, йиIиг Илона берий беша я. Хоза, ираз долаш дах тхо. Из деррига дагадехача кхы а чIоагIагIа болх бе безам боагIа, хьайга советски обществагара кхаьча беркат юханийсдеш хIама даь варгвац хьо аьнна хет.

Ю. ЮСУПОВ.

Олимпиада-80 накъадолхаш

1980 шера Олимпийски футбольни турнира дуккха матчаш хургйолча Ленинграде хIанз тIехдика спортивни база я. Из хадданза шерлуш йоагIа — хIара шера хьалъю спортивни сооруженеш.

Сихха хьалъеш латт хIанз футбольни матчаши спорта кхыча дуккхача тайпай яхьаши чакхъяха йиш хургйола 25 эзар моттиг йола универсальни зал.

СУРТА ТIА: гIишло хьалъеча.

Н. НАУМЕНКОВА сурт.
ТАСС фотохроника.

Советски Iадсаьких деттараш - дунен тIа чIоагIагIбарех лоархIаш ба. Мехка сборни командаца ба — дунен халкъашта юкъерча яхьа призераши коталонаш яьхараши, цу даькъе дунен чемпионате а Олимпийски ловзарашка а. ХIанз Iадсаьких деттарий ерригa уйла Московски Олимпиадагахьа тIайийрза я. Цунга тIатеIIа кийчлуш ба ветеранаш а къонабараш а. Кийчо яра пайда эц йоккхий а зIамига а яхьаш чакхъяхарах, царех йоккхагIьяраш я Клайпедера мехка чемпионат, Великобритане хургйола (5—6 августе) континента хьалхле яккхара яхьаш.

СУРТА ТIА: сборни команда лидерех цаI — спорта заслуженни мастер Ковпан Валентина (Львов).

Р. НЕТЕЛЕВА сурт.
ТАСС фотохроника.

КИРГИЗСКИ ССР. Соахкарча командни хьалхлен дунен чемпионата дото медалашка кхоачаш ялх шера вера Тарев Александр. Фрунзенски физкультура института студент хIанзарча пятиборьех ловза волавеннав 1972 шера ийслагIча классе деша вагIача хана. Цул тIехьагIа ши шу даьлча къахьегара тIера а талантливи а вола зIамига саг Румыне хиннача «ДоттагIал» яхача яхьашка дакъа лоацаш хиннав.

Укх шера Александра ВЦСПС чемпионатеи Европе хиннача йоккхача дунен халкъашта юкъерча чемпионатен котвала кхийннад. ХIанз из кийчлуш ва августе Швеце хургйолча дунен чемпионатага. ТIаккха — Московски Олимпиада а ма-йий! Цунна тIаерзаяь я къоначa спортсмена ерригa уйлаш.

СУРТА ТIА: Тарев Александр.

А. ТОЛМАЧЕВА сурт.
ТАСС фотохроника.

Москве чакхъяьннача говрий спортагIа йолча СССР чемпионата хьалхашка льтта декхар — эггара дикагIбола говрабаьраш, Москве хургйолча Олимпиада - 80 дакъа лоацаш хила а тарлураш болаш хьакъоастабар.

Иштта, троеборций яхьаш йолча хана дика хьокхамаш гойтар Московски спортаковца СССР спорта мастера Горчаков Бориса. Чемпионате цо даьхача толамех Горчаков сборне-80 кандидатала дIаязваьв.

СУРТА ТIА: Эльбинана тIа а вагIаш дистанце ва Горчаков Борис.

Б. КЛИНЧЕНКО сурт.
ТАСС фотохроника.

Музее — керда экспозицеш

Самардий нахьа, Нохч - ГIалгIай республикански краеведчески музее хьайийллар керда «Нохч - ГIалгIайче Октябрьски революце, граждански тIем тIа, иштта халкъа боахам юхаметтаоттабеча» яха экспозици.

Из тайпа выставкаш хьалха хиннаяле а, ер царех дика белгалагIа я: уж кура, бирса шераш, къахьегама адам паччахьа Iазапах дакъха гIерташ Нохч - ГIалгIайчене большевикаша лотабаь къовсама ала, царна тIехьабаьнна нах, цу наха карагIдийнна дуккха дикадараш гучадоахаш дукха керда материалаш, документаш юкъе хиларца. Иштта, укхаза да Ахриев ГIапура хинна сахьат, цо каьхат тедаш леладаь урс, Грозне бIаь дийнахьа лаьттача тIем тIа дакъа лоацаш хиннача нохчий йоIах — Арсанова Фатимах лаьца дола документаш. Дукха да укхаза граждански тIема доакъашхочох Евлоев Бердах, машиннаькъа чрезвычайни комиссарах Чабиев Эглойх, большевикий Грозненски подпольни организацех, кхы дукхача нахахи цу ханарча фактаехи лаьца дола документаш. Цул совгIа, Гикало Николаях, Шерипов Асланбеках, Ахриев ГIапурах, кхыча Нохч - ГIалгIайчерча революцнонерех йола материалаш комплексно гульяь, хьожачарна цу наьха сийдола вахара никъи моастагIашца цар лоаттабаь лира къовсами кIоаргагIа бовзийташ я из экспозици.

Из экспозици кийчъеш Iалаьмате дукха къахьийгад Къилбаседа - ХIирий республикерча художникаша - оформителаша Власов Владимир Николаевича, Кунавич Виктор Алексеевича, Березин Василий Васильевича, кхычар.

А. БЕК.

Цхьаькха а спорта мастер

Дукха ха йоаццаш Къулбехьарча - ХIирий обисполкома приз яккхара ший лоIамах кIалтохарах латара йола Ерригсоюзни турнир хилар Цхинвале. Цига хиннача дукхача цIи хезача спортсменашта юкъе дакъа лоацаш вар вай республикерча Толстов - Юртара къона атлет Шамурзаев Iаьла. Цу яхье кхоалагIа моттиг а яьккха цо кхоачашйир СССР спорта мастера норма. СССР заслуженни тренера Багаев Деге кхоачаваьв Шамурзаев цу толамга.

ЯлхлагIа шу да къона спортсмен кIалтохарах лата Iомавенна. Цу хана денз спорте дукха толамаш карагIдийннад Iаьлийна. Иштта, вIаштта шозза, 1976-чен 1977-чен шерашка цунах хилар СССР-а Герзашцарча Низашта юкъерча кагирхой яхьай чемпион. Соахка эскара сборни команде цо яьккхар СССР-а кубок.

А. ШАМСУТДИНОВ.

КЕРДА СТИХАШ

М.-С. ПЛИЕВ.

ЛАКХАЛ СОНА ЙИШ

Новцlолг, лакхал сона цlаьхха йиш,
Хозалах хьалбузабеш кер.
Хано ваьвале а дикка тиш,
Дог-м ловз, хеталу сайх бер.

Дицлац ткъаьраваьнна денош, беш,
Гаьна кlал лаьтта дlаьха гlанд.
Йоlо сога йоахар: «Хьох со теш».
Бакъде, цунах са хlанз дог кхард.

Хьажал, йоахар, новцlолг мишта дек,
Цо хестор цlена безам ба...
Сона хац цо малагl дика хьег,
Iа хестор-м хов, кхы безам ба.

Тlаккха санна ёкош цlена оаз
Къондарах дукха леза дог
Баркал, новцlолг, яхийтал хьай оаз,
Мейвенна ловзаргбар аз ког.

Хьога ла а дувгlаш тохкаргба,
Бlаьха-лоаца, хьувзаш баь никъ.
Цу наькъа такилгех махкаргба
Гlозал - бала, безама дукъ.

Седкъий бийсаш, безама из чам,
Дог сов шелдеш цо хьийкха дарц.
Йоlо аьлар: «Беш яц со хьа хама».
Цар-м хlанз а яь човнаш морц.

Са моастагlчоа елар цо хозал,
Къаьрбеш беттах биаь ший дув.
Са дега делар лоамий дозал,
Тешам боабир хьеккха из нув.

Мичай из хlанз? Йиталга хов цо.
Йоахар йоах: «Иштта хиннай кхел».
Сох-м хиннадац из яхарах бо
Цу моргех со-м массаза вел...

Новцlолг, лакхал сона цlаьхха йиш,
Хозалах хьалбузабеш кер.
Хано ваьвале а дикка тиш,
Дог-м ловз, хеталу сайх бер.

* * *

ХЬО СОГА КХАЙКА

Дlайхача дийнахь хьогьенна юсе,
Хьо сога кхайка,
Сох хургда из шийла шовда.
Са езар, хьо цу чу кховда.

Бус наькъа яьнна, никъ ца гуш юсе,
Хьо сога кхайка,
Елхаргъяц хьо наькъах тинна,
Къагаргва со бутт а хинна.

Балха тlа, нагахь, кlаьдьенна юсе,
Хьо сога кхайка,
Iа майрра кечал хьаэца,
Со дег чу воссаргва цlаца.

Цамогаш хинн, хье метта юсе,
Хьо сога кхайка,
Лазара ютаргъяц ярда,
Хургда сох тамашне дарба.

Хье цхьаькхъа йиса, гlайгlашца юсе,
Хьо сога кхайка,
Ма ала: «Со хьаста хаизар»,
Бергба аз сай пхьанех пандар.

Ха-зама яьнна, кlайенна юсе,
Хьо сога кхайка,
Са илли хозаргда хьона,
Дог ловзош, бакъилг мо къона.

Нагахь мо, езар, къийенна юсе,
Хьо сога кхайка,
Гlайгlане бlаргаш ма лекха,
Са мел дар да вайга декъа.

Балано готъяь, дог ийша юсе,
Хьо сога кхайка,
Воагlаргва бала хьаэца.
Хьаштдале, бекъа сай цlеца.

Цхьа цlаьхве, кхывар хозвенна юсе,
Сога ма кхайка,
Бехказал лехаш ма леткъа,
Лехаб Iа сол сийрдагl седкъа.

* * *

IАЛАМА ХАЦ

Лоам хоарцо санна,
Сатемах катехар михо.
Цо чувхош мухь баьлар
Шув тlа яглача гаьнага.
Кагьяла мо сеттар из
Хьал - Io, дlа-юха.
Мотт Iомонза бераш мо,
Iолийгар сийна —
Хинна даланза,
Къона гlаьнаш.
Тийна лаьтта форд а
Миха паркхах чайхар.
Меттахь кхийтта
Айдеш санна дийна тlа,
Аййир цо ший талгlи лаккха,
Чlоаггlа бердах техар,
Цицхаш хинна ехар...
Iалама хац шолхал лелае —
Дог делхе бордаш деладе.
Лоацца аьлча: яц говзал,
Е сага киловзал.

ХАЛКЪА БАГАХБУВЦАМЦАРА

ПИТАМ

Моцагlа-моцагlа хиннад из.

— Со лайла хьа! Хьа уна лайла со! — оалаш мара йистхулаш хиннаяц цхьа сесаг ший марага, цунга из шийна сов чlоагlа дукха веза моттийта дагахьа. Цкъа дика цох тешаш воацача мара из гlулакх дlадийцад ший лоалахочунга. Циггача цар шинне соцам баьб: «Шун цlагlара цхьанне саэца дала дайта малайк да со», — аьнна, новкъост гlоргволаш.

Кхы саг цlагlа воацача хана чу а ваха, шоаш дийцача бесса, ловлахочун сесагага шоай шиннех цхьанне саэца денад со, — аьннад лоалахочо.

— Со-м гlийла а. Дика тоаенна, верста ва хьона са мар. Цун саэца хьайна! — яьхад сесаго.

ХIАНЗ ФУ ХИННАД

Гулбеннача наха юкъе чlоагlа цlогlа хьекхаш ,велхаш лаьттав цхьа зlамига кlаьнк.

— Фу хиннад хьона? Хlана велх хьо? — аьнна хаьттав юхелаттачарех цхьанне, из теве дагахьа.

— Пхи сом дайнад, — аьннад кlаьнка.

Цунга цlогlа ца хьекхийта дагахьа, кисара хьадаьккха цунга пхи сом дlакховдадаьд цох къахийттача къонахчо. Хlаьта цох тоам хилаьа меттел, кlаьнк кхы а чlоагlагlа велха волавеннав.

— Ай, хlанз фу хиннад хьона? — аьнна хаьттад вокхо.

— Хlанз тума хургдар-кх сога! — яьхад кlаьнка.

ТОПАХ ТИННА САЙ

— Петара цхарал керта тlа а тилла, белаж тlа цlаста кlудал а лаьца со шовдангахьа йодаш бlаргаяйча, мишта хетар хьона? — хаьттад цхьан сесага ший марага.

— Даьлахи хьохи валва со, маьлха сердал йоагlа яхаш со ца хуларе! — аьннад мара.

— Хlаьта туха ши лаьжг вира тlа а дилла, лоаман босе гlолла воагlаш со вайча, хьона мишта хетар?

— Хьохи даьлахи яйла со, топах тинна боагlа сай ба яхаш со ца lаре, — яьхад сесага.

ЦIЕЧА ПХЬАРА ТАРА

Цхьан юрта вахаш хиннав цхьа къе саг. Геттара хоза йоl кхийнай цун. Хlаьта цу юртарча вlаьхийча саго зоахалол а хьоадаь, йоl раьза йоаццашехьа, даси гаргарча нахеи духхьал из вlаьхий ва аьнна, йоl дlаеннай. Уж цхьана бахаш ха-зама яьннай. Бийсана мара чу ца воагlаш, дуаш-молаш, ший новкъосташца лелаш хиннав мар. Хlаьта цун боахамах а цунцарча вахарах а дош хеташ хиннаяц сесаг.

— Иштта сирача дын тlа вагlаш, цунна шод етташ, лаппе из шун уйчен тlа боахаш, со шоайцига веча мишта хетар хьона? — хаьттад сесагага хьалха санна дог дика хинна чувенача мара.

— Даьра, хlаьта а-м хетар, хlанз санна, тхоай коа лийннача цlеча пхьара тара! — аьннад сесага.

ХЬО ВЕННАВАЛАР-КХ

Сов дlайхача чаьх «хупl» аларах воагаваь хиннав цхьа къонах.

— Аьъ, къонах веций хьо? Бlаргех хий хlана даьлар хьона? — аьнна, хьовзаваь из вокхо.

— Даьра ер мо долча чаьх хьогаш венна сай воша дагавехавар сона, — аьннад цо.

— Даьра хала ха ма яр из, — аьннад из теве дагахьа вокхо, хlаьта ше а чаьх «хупl» аьнна воагаваь.

— Хlанз хьона фу даьдl Хьона фу дагадехар? — хаьттад хьалхарчо.

— Ший даьла кхолламца, из чаьх хьогаш венна хье воша виса а виса, хьо веннавалар-кх, — яьхад вокхо.

МАЬКАРА ЦОГАЛ

Бага каьхат а делла додаш хиннад цхьа цогал.

— Мича дода хьо, цоги? — аьнна, хаьтта хиннад цунга фунагlа даь а, цунна зулам де дагадехача мецача берзо.

— Даьра дода юртарча жlалешка сайна ши-кхо котам я аьнна ер каьхат ийца! — аьннад берзо леладер кхетадаьча цогала.

— Со а йоагlа хьоца, — аьнна, борз уллув а яьнна, ераш юрта юхе кхаьчача цогала аьннад: «Даьра, дlара бутт хьалбаллалца са-м марха да».

— Хьада хlаьта хьайгара каьхат сога, со-м меца я, — берзо а аьнна, цогал юхасецад, хlаьта борз майрра юрта чуяхай.

Хlанз фу хургда-хьогl укхох яхаш, цогал йоархlашта юкъе дlатеба дукха ха ялалехьа, мотт ара а баьккха, хьалха удаш борзи тlехьадоагlаш жlалеши хиннад.

— Айя, ва бози, — аьннад цогало, уж шийна юхеrlолла тlехлелхаш — дlахьокха царга хьайгара каьхат!

— Э-э, цоги, — яьхад берзо, — даьра тахан из деша уйла йолаш ма-дац хьона ераш!

МАЛЬСАГОВ АБО.

АКАДЕМИКА М. Д. МИЛЛИОНЩИКОВА ЦIЕРАГIЧА ГРОЗНЕНСКИ МЕХКДАЬТТА ИНСТИТУТО ДIАКХАИКАДУ 1978 ШЕРА КОНКУРС ЙОАЦАШ ОЧНИ ДЕША БОЛХАШ БОЛЧА НАХАГАРА ДЕША ДIАОТТIАШ ЛУШ ЙОЛА ЭКЗАМЕНАШ ДIАЭЦАШ ХИЛАР

Къилбаседа-ХIирий медицински институт — дарбан гIулакх; педиатри.

Заявленеш дIачуийю 31 июле кхаччалца; деша дIаотташ луш йола экзаменаш дIаэц 1 августа денз 20 августага кхаччалца.

Телефонаш: 2-90-58, кхы тIа 0-8 (2 гургал), 2-21-83, кхы тIа 0-8 (2 гургал).

Института адрес: 364902, г. Грозный, ГСП-2, Орджоникидзе цIерагIа майда, 100, приемни комисси.

Чакхъяьннай П. И. Чайковске цIерагIа VI Дунен халкъашта юкъера конкурс.

СУРТА тIа: вокалистий конкурса лауреаташ (аьрдехьара аьттехьа) Сторожев Никита (СССР, II преми), Шемчук Людмила (СССР, I преми), конкурса дипломант Толивер Эдмунд (США).

В. КУЗЬМИНЕИ
А. КОНЬКОВЕИ сурт.
ТАСС- фотохроника.

ДИЙША БАЬННАБ

Укх деношка Нохч - ГIалгIай паччахьалкхен университете керда выпуск хилар. ВорхI бIаь совгIча саго хьайицар тайп-тайпарча специальностех дола дипломаш. Царна юкъера дукхагIчар дика дийша чакхъяьккхар университет. Дукха ба цIе дипломаш ийцараш а. Уж ба филологаш — З. Сулиева, Н. Зуева, йинжарий - коммунисташ БековгIар Раяи Лидаи; историкаш — Р. Мусаев, Л. Мужехоев, М. Инуркаева; биологаш — Л. Бенеславский, В. Аскадулина; химик — М. Бекмурзиева; математикаш — Л. Ким, Л. Бисултанова, Н. Фидоренко, иштта кхыбараш а. Таханарча дийнахьа 554 специалист тайп-тайпарча балха е кхы дIахо деша хьожаваьв. Царех 509 вай республикерча школашка хьехаргдолаш ва. Вий саг университете болх бе юхевитав, вожаш халкъа боахама доакъошка къахьегаш хургба.

М. АЛБОГАЧИЕВ,
Нохч - ГIалгIай паччахьалкхен университета филологически факультета студент.

Редактора зам.
М. М. ХАМХОЕВ.

№ 6 ЙОЛЧА ГРОЗНЕНСКИ ГОРОДСКОИ ТЕХНИЧЕСКИ УЧИЛИЩЕ 1978 — 1979 ДЕШАРА ШЕРА ДЕША ХЬЕХ

Училище кийчбу ер профессеш йола специалисташ: кхачан товарий продавецаш, промышленни товарий продавецаш, контролераш-кассираш, общественни кхачан повараш, кондитераш, операторащ, кога гIирса тIатохачоа лобоахараш.

Школаш йистеяьха хьамсара новкъостий, дувла тхо долча деша, Iомае халкъа боахама эшаш йола говзалаш!

Деша дIаэцара условеш:

Повараш — 10 класс яьккхараш, дешара ха 2 шу.

Промтоварий продавецаш — 10 класс яьккхараш, дешара ха 1 шу.

Кхачан товарий продавецаш — 10 класс яьккхараш, дешара ха 1 шу.

Контролераш-кассираш — 10 класс яьккхараш, дешара ха 1 шу.

Сберегательни кассашта бола операторащ — дешара ха 1 шу.

Кога гIирса лобоахараш — дешара ха 1 шу.

Деша воагIачунга хила леза:

Аттестат е дийша хилара тешал (подлинник)

Школера енна характеристика.

Диъ фотокарточка (3 х 4).

Паспорт.

Продавеций группашка дIаэц сецца городе бахаш бола нах.

Училище дIачуйийцарашта 30 сом стипенди тел.

Училище болх беш я кружокаш: спортивни, хоровой, инструментально-вокальни.

Училище дIачуэцаш экзаменаш яла езац.

Училища чакхъяьккхачул тIехьагIа дешархой болча дIахьежабу г. Грознерча предприятешка а республикана арахьа а.

ДУВЛА ТХО ДОЛЧА ДЕША!

Училища адрес: г. Грозный, 37, Киевски ул., 45. Училище воагIар ва веза № 1 йолча троллейбусаца «Спокойная» яхача из соцача кхаччалца.

Телефон: 3-58-27.

ТЕЛЕВИДЕНИ

15 ИЮЛЬ

I ПРОГРАММА

8.00 — «Ха». Информационни программа. 8.35 — Iуйранара гимнастика. 8.55 — «Гоаза кулгаш». 9.20 — «Шоана, дай-воаной!» 9.50 — «Iуйранара почта». Музыкальни программа. 10.20 — «Дlа-хьа лелара кхерамзле». 10.50 — Берашта дола фильм. «Лом цlагlара дlададахад» яхача телевизионни художественни фильма премьера. 1-ра сери. 11.55 — «Музейшкен выставкай залашкен гlолла». «Паччахьалкхен Третьяковске галерее». «Коллекце истори». ШоллагlIа передача. 12.25 — «Юрт: гlулакхаши декхараши». 12.40 — Паччахьалкхен Киевски филармоне баянистий квартета концерт. 13.10 — «Унахцlено». Iилманпопулярни программа. 13.55 — «Спортлото» тираж. 14.05 — «Музыкальни абонемент». И. Гайдана камерни кхоллам. Передача дlахьу РСФСР заслуженни артиста, профессора В. В. Горностаева. 15.00 — «Вай воай мохк» Сибарегlехи Гаьнарча Малхбоалехи йола кинопрограмма. 16.00 — Кхоана — металлурге Ди». СССР Iаьржача металлурге министра И. П. Казанца къамаьл. 16.15 — «Сакъердаме обозрени» Фильм-концерт. 16.40 — «Дийнача хlамай дунен тlа». Передача дlахьу Н. Н. Дроздова. 17.40 — «Мерза фаьлг». Мультипликационни фильм. 18.00 — Футболах йола СССР чемпионат. «Спартак» — «Динамо» (Москва) «Торпедо» стадионера трансляци. ПерерывагIа — Кердадараш. 20.00 — «МоллагIъяр санна йола космос» яхача телевизионни документальни фильма премьера. «Професси № . .» Хьалхара фильм. 21.00 — «Ха». Информационни программа. 21.30 — «Салют, фестиваль!» яхача кагирхой программа финал. 23.15 — «Сайрийнара мукъамаш». Эстрадни программа. Чакхъяьлча — Кердадараш.

II ПРОГРАММА

17.40 — «Мальчишах дола бакъдар». Документальни фильм. 17.50 — Ялат чуэцача хьалхле леласрашта лаьрхIа концерт. 18.20 — «Пролетариата диктатурана лаьрхIа жовхьараш». Художественни фильм. Хьалхара сери. 19.40 — Киножурнал. 19.50 — Премьера хинначул тIехьагIа хинна къамаьл.

16 ИЮЛЬ

I ПРОГРАММА

8.00 — «Ха». Информационни программа. 8.35 — «Зарядке е дlаотта!» 9.00 — «Баьцарча са аренашка гlолла». Фильм-концерт. 9.30 — «Гургаlбетта сахьат». 10.. — «Советски Союза гlулакх деш ва». 11.00 — Берашта дола фильм. «Лом цlагlара дlададахад». Телевизионни художественни фильма премьера. 12.00 — «Музыкальни киоск». 12.30 — «Юртара сахьат». 13.30 — Центральни телевиденеи Ерригсоюзни радиои эстрадно-симфонически оркестро дlалокх советски композиторий ашарий темах йола фантази. Дирижер — СССР халкъа артист Ю. Силантьев. 13.40 — «Тахан — металлурга Ди». СССР Босболча металлурге министра П. Ф. Ломако къамаьл. 13.55 — «Шуи каьхатех». Металлурга Денна лаьрхIа музыкальни программа. 14.40 — Дунен мехкашка юкъера панорама. 15.10 — Мультипликационни фильм. 15.30 — «Кинонкъбара клуб». 16.30 — РСФСР Паччахьалкхен духовой оркестра концерт. 17.00 — «ТIема ханара къаьстта йола хроника». Телевизионни документальни фильма премьера. КхоалагIа фильм. 18.00 — Кердадараш. 18.15 — Е. Вахтангова цIерагIча Паччахьалкхен академически театра «Золушка» яхача фильм-спектакла премьера. Автор — Е. Шварц. 20.00 — «МоллагIъяр санна йола космос» яхача телевизионни документальни фильма премьера. ШоллагIа фильм. Лаьтташа дlа-хьа къамаьл дар. 21.00 — «Ха». Информационни программа. 21.30 — П. И. Чайковске цIерагIча Дунен халкъашта юкъерча VI конкурса итогаш. Чакхъяьлча — Кердадараш.

II ПРОГРАММА

13.20 — «ЦIе галстук уллаш даьккха ахка». 13.40 — Берашта дола мультипликационни фильм. 14.00 — «Юртарча клуба гIулакхаш» (нохчий меттала). 14.45 — «Пролетариата диктатурана лаьрхIа дола жовхьараш». Художественни фильм. ШоллагIа сери.

РАДИО

15 ИЮЛЬ

6.30 — «Боахамашта юкъерча коопераце ларда тIа». (нохчий меттала). 6.45 — Хоамаш. 6.55 — Ашараш. 7.10 — Республикански газетий обзор. 7.25 — Ашараш. 7.30 — Передачай программа. 7.40 — Москва. 8.25 — «Къонал» яха радиовыпуск. 9.00 — Москва. 10.20 — «СалаIара минуташ». Литературно-музыкальни композици. (нохчий меттала). 13.00 — «Кхашка болх берашта оттадаь дола концерт. (эрсий меттала). 13.40 — «КIарцхал» (гIалгIай меттала). 14.30 — «Литературни Нохч-ГIалгIайче», (эрсий меттала). 16.00 — «Хьона, Даьхе, сатечун дог!» (гIалгIай меттала). 16.30 — «Вежарашка долча къамий ашараш» яхача циклацара передача (гIалгIай меттала). 18.30 — «Кагирхой вахар». Радиовыпуск. (нохчий меттала).

Хоаттам

Тахан республике гIоллен Грознеи хувцалуш морхаш а йолаш, делкъел тIехьагIа цхьайолча моттигашна кIезиг-дукха догIа а делхаш, малхбузехьара секунде 7—12 метр чIоагIа мух а хьекхаш хилеи фегара температура республике 25—30, Грозне 28—30 градус йIовхал йолаш хилеи тарлу.

Метеостанци.

ТАХАНИ КХОАНЕИ ХУРГДА

15-ча ИЮЛЕ

С. М. Кирова цIерагIа культуран салаIарен парк. 17.00. Музыкальни эстрада. Духовой оркестра концерт. 18.30. Баьццара театр. Автотранспортни предприяте художественни самодеятельноста коллектива концерт. 19.30. Кинолекторий. «Фийла хила — никъ!» яха кинодекада. Парке болх беш хургъя ерригa а аттракционаш.

В. И. Ленина цIерагIа культура Дворец. 10.00. Кинозала фойе. Болх беш хургъя ловзара аттракционаш. 16.00. Шахматаш езарий клуба заняти. 19.00 «Знанеш — халкъа» яха аханара кинолекторий. «Мехкдаьтта шира ча замалахьа» яха лекци. 18.00. Баьццара театр. «Са уст-нана» яха халкъа драматически театра спектакль. Автор Г. Хугаев.

Химикий культура Дворец. 10.00 Городерча берий лагерийи площадкайн цIей. 20.00 «Буревестник» яха аханара майда. «УнахцIенон дунен халкъашта юкъера ди» яха беседа.

Н. К. Крупскаяй цIерагIа культура Дворец. 16.00 Болх беш хургъя аттракционаш. 19.00. Кинолекторий. «Конституции дешара йола бокъон» яха лекци.

16-ча ИЮЛЕ

С. М. Кирова цIерагIа культуран салаIарен парк. Металлурга Денна хетадаь дуккхача наьха сакъердар. 17.00. Музыкальни эстрада. Духовой оркестра концерт. 18.30. Баьццара театр. «Красный молот» завода художественни самодеятельноста коллектива концерт. 16.00. Кинолекторий. «СССР-е металлургически промышленность дегIаахар» яха лекци. 19.30. Халхарий майда. Кагирхой салаIара сайре.

В. И. Ленина цIерагIа культура Дворец. 10.00. Кинозала фойе. Болх беш хургъя ловзара автоматаш. 16.00. Шахматаш езарий клуба заняти. 20.00. Аханара кинолекторий. Iилма-популярни фильмаш хьокхаргда. 19.00 Халхарий майда. Кагирхой салаIара сайре. 19.00 Баьццара театр. Цыганий ансамбла концерт.

ТХА АДРЕС: 364051, г. Грозный, Ленина, 9 (3-гIа этаж). Телефонаш: редактора — 3-44-96; редактора зам. — 3-39-11; бехктоххама секретара — 3-34-38; партийни вахареи культурай отделий — 3-61-46; промышленноста отдела — 3-42-30; юрта боахама отдела — 3-42-28; письмой отдела — 3-74-68; бухгалтере — 2-54-30; корректорске — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364051, г. Грозный, ул. Ленина, 9 (3-й этаж). Телефоны: редактора — 3-44-96; зам. редактора — 3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни и культуры — 3-61-46; отдела промышленности — 3-42-30; отдела сельского хозяйства — 3-42-28; отдела писем — 3-74-68; бухгалтерии — 2-54-30; корректорской — 2-89-88.

СФ00288. «Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяковске, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул Маяковского, 92. Заказ № 5279.